

Απόστολος Φ. Μάνθος
Δικηγόρος, ΔΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

Διαγράμματα – Ερμηνευτικά σχόλια – Υποδείγματα

Επιμέλειος:

Πιερρίνα Κοριατοπούλου-Αγγελή¹
Δικηγόρος, ΔΝ

Χάρις Σ. Τσίγκου

Δικηγόρος, DEA Paris II, Ειδικός Επιστήμονας ΕΣΡ

NOMIKΗ BIBLIOΘEKI

Πνευματική Ιδιοκτοσία
Διαγράμματα - Ερμηνευτικά σχόλια - Υποδείγματα
Απόστολος Φ. Μάνθος

ISBN 978-960-562-481-1

Σύμφωνα με το Ν. 2121/93 για την Πνευματική Ιδιοκτοσία απαγορεύεται παναδημοσίευση και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου, η αποθήκευσή του σε βάση δεδομένων, η αναμετάδοσή του σε πλεκτρονική ή οποιαδήποτε άλλη μορφή και η φωτοανατύπωσή του με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη.

ΔΗΛΩΣΗ ΕΚΔΟΤΙΚΟΥ ΟΙΚΟΥ

Το περιεχόμενο του παρόντος έργου έχει τύχει επιμελούς και αναλυτικής επιστημονικής επεξεργασίας. Ο εκδοτικός οίκος και οι συντάκτες δεν παρέχουν διά του παρόντος νομικές συμβουλές ή παρεμφερείς συμβουλευτικές υπηρεσίες, ουδεμία δε ευθύνη φέρουν για τυχόν ζημία τρίτου λόγω ενέργειας ή παράλειψης που βασίστηκε εν όλω ή εν μέρει στο περιεχόμενο του παρόντος έργου.

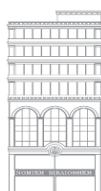
Art Director: Θεόδωρος Μαστρογιάννης
Υπεύθυνος Παραγωγής: Ανδρέας Μενούνος
Φωτοστοιχειοθεσία: Χρυσούλα Ζιά
Παραγωγή: NB Production AM241015M23

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Μαυρομιχάλη 23, 106 80 Αθήνα
Τηλ.: 210 3678 800 • Fax: 210 3678 819

<http://www.nb.org> • e-mail: info@nb.org
Αθήνα: Μαυρομιχάλη 2, 106 79 • Τηλ.: 210 3607 521
Πειραιάς: Φίλωνος 107-109, 185 36 • Τηλ.: 210 4184 212
Πάτρα: Κανάρη 15, 262 22 • Τηλ.: 2610 361 600
Θεσ/νίκη: Φράγκων 1, 546 26 • Τηλ.: 2310 532 134

EFQM
Committed to excellence

Απόστολος Φ. Μάνθος
Δικηγόρος, ΔΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

Διαγράμματα – Ερμηνευτικά σχόλια – Υποδείγματα

Επιμέλεια:

Πιερρίνα Κοριατοπούλου-Αγγελή
Δικηγόρος, ΔΝ

Χάρις Σ. Τσίγκου
Δικηγόρος, DEA Paris II, Ειδικός Επιστήμονας ΕΣΡ

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Copyright

Diagrams - Construction - Samples of legal documents

Apostolos F. Manthos

ISBN 978-960-562-481-1

COPYRIGHT

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, without the prior permission of NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A., or as expressly permitted by law or under the terms agreed with the appropriate reprographic rights organisation. Enquiries concerning reproduction which may not be covered by the above should be addressed to NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A. at the address below.

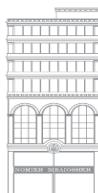
DISCLAIMER

The content of this work is intended for information purposes only and should not be treated as legal advice. The publication is necessarily of a general nature; NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A. makes no claim as to the comprehensiveness or accuracy of the information provided; Information is not offered for the purpose of providing individualized legal advice. Professional advice should therefore be sought before any action is undertaken based on this publication. Use of this work does not create an attorney-client or any other relationship between the user and NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A. or the legal professionals contributing to this publication.

NOMIKI BIBLIOTHIKI

23, Mavromichali Str., 106 80 Athens Greece
Tel.: +30 210 3678 800 • Fax: +30 210 3678 819
<http://www.nb.org> • e-mail: info@nb.org

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το παρόν Βιβλίο πραγματεύεται θεωρητικά και πρακτικά ζητήματα από το δίκαιο της Πνευματικής Ιδιοκτησίας και των Συγγενικών Δικαιωμάτων με τέτοιο τρόπο, ώστε να αποτελέσει ένα εύχροστο εγχειρίδιο και οδηγό πράξης για τον εφαρμοστή του δικαίου. Στην ανάλυση και ερμηνεία των βασικών θεματικών του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας προτάσσεται η παράθεση αναλυτικών διαγραμμάτων, που στόχο έχουν να αποτυπώσουν σχηματικά όχι μόνο το κείμενο του βασικού Ν 2121/1993 αλλά και τα δογματικά ζητήματα που αναδεικνύουν οι παραπάνω θεματικές.

Όσον αφορά στην ανάλυση των επιμέρους ζητημάτων, πρέπει να επισημάνουμε ότι στόχος υπόρεξης να αποκτήσει ο αναγνώστης μία επίκαιρη, σφαιρική αλλά πλήρη εικόνα του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας μέσα από την έρευνα και αξιοποίηση τόσο θεωρητικών όσο και σύγχρονων νομολογιακών πηγών. Στο τέλος προστέθηκε μία ακόμη ενότητα, η οποία περιέχει σχολιασμένα υποδείγματα δικογράφων και συμβάσεων που καλύπτουν στις βασικότερες αναφορές τις ανάγκες της πράξης.

Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε, επίσης, κατά την εκπόνηση του έργου στη μελέτη και ενσωμάτωση του πλούσιου νομολογιακού υλικού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις κατά περίπτωση θεματικές ενότητες του Βιβλίου. Το ενωσιακό δίκαιο επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό το εθνικό δίκαιο σε ζητήματα πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων, οπότε κρίθηκε αναγκαίο οι παραπάνω δικαστικές αποφάσεις να αξιοποιηθούν σε διάφορα τμήματα του πονήματος.

Την παραπάνω προσπάθεια παρακολούθησαν με ενδιαφέρον και επιστημονικό ζήλο οι κυρίες *Πιερρίνα Κοριατοπούλου-Αγγέλη* και *Χάρις Τσίγκου*, στις οποίες οφείλονται θερμές ευχαριστίες. Συμμετοχή στο όλο εγχείρημα είχε, επίσης, ο δικηγόρος, Δ.Ν., κύριος *Θεόδωρος Χίου*, ο οποίος συνεισέφερε τις εξειδικευμένες γνώσεις του από το θεωρητικό και πρακτικό πεδίο μέσω υποδειγμάτων αγωγών και συμβάσεων που συνοδεύονται από αναλυτικά σχόλια.

Θερμές ευχαριστίες οφείλονται τέλος και στον εκδοτικό οίκο «ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ» για την επιμελημένη έκδοση του παρόντος έργου.

Αθήνα, Οκτώβριος 2015

Απόστολος Φ. Μάνθος
Δ.Ν., Παν. Υπ. ΑΕΙ Πειραιά ΤΤ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΠΗΓΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

[1] Διανοητική ιδιοκτησία

Διάγραμμα	3
Ανάλυση	7
I. Διανοητική ιδιοκτησία και άυλα αγαθά	7
1. Τα άυλα αγαθά ως αντικείμενο δικαιωμάτων (διανοητική ιδιοκτησία)	7
2. Η έννοια της πνευματικής ιδιοκτησίας	9
3. Νομική φύση του δικαιώματος της πνευματικής ιδιοκτησίας	9
II. Σχέση της πνευματικής ιδιοκτησίας με συγγενείς θεσμούς	10
1. Βιομηχανική ιδιοκτησία	10
2. Σύμβαση «merchandising»	11
3. Αθέμιτος ανταγωνισμός	12
4. Δίκαιο της προσωπικότητας	14

[2] Γενικά για την πνευματική ιδιοκτησία

Διάγραμμα	17
Ανάλυση	20
I. Σκοποί της πνευματικής ιδιοκτησίας	20
II. Ο Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας (ΟΠΙ)	20
1. Ιδρυση και νομική φύση	20
2. Σκοποί και αρμοδιότητες του ΟΠΙ	21
3. Επιχορήγηση του ΟΠΙ	21
a. Εισφορά επί των εσόδων των ΟΣΔ	21
β. Άλλοι πόροι	22
III. Προσβολή της πνευματικής ιδιοκτησίας μέσω του διαδικτύου	22
1. Η αναπαραγωγή μέσω του διαδικτύου	22
a. Γενικά	22
β. Η ευθύνη του χρήστη του διαδικτύου	23
2. Προσβολή των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας μέσω του διαδικτύου	24

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΠΗΓΕΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

[3] Εθνικό δίκαιο	
Διάγραμμα	25
Ανάλυση	27
I. Σύνταγμα	27
1. Προστασία με βάση τις διατάξεις του Συντάγματος.	27
2. Σύγκρουση με άλλα ατομικά δικαιώματα	28
II. Ν 2121/1993	28
III. Αστικό δίκαιο	28
[4] Διεθνές Δίκαιο	
Διάγραμμα	31
Ανάλυση	33
I. Διεθνείς συμβάσεις	33
1. Σκοποί	33
2. Περιπτωσιολογία	33
α. Δημιουργοί	33
β. Δικαιούχοι συγγενικών δικαιωμάτων	35
II. Το ενωσιακό κεκτημένο	36

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Ο ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ

[5] Η ιδιότητα του δημιουργού	
Διάγραμμα	41
Ανάλυση	46
I. Πρωτογενής κτήση του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας.	46
1. Κτήση με τη δημιουργία.	46
α. Η έννοια της δημιουργίας	46
β. Η αρχή της αλήθειας	47
γ. Διατυπώσεις	47
2. Τεκμήρια για τον δημιουργό	48
α. Αναγραφή του ονόματος.	48
β. Δικαιούχοι συγγενικών δικαιωμάτων και κατασκευαστές βάσης δεδομένων	49

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

γ. Μαχητά τεκμήρια	49
II. Ειδικές περιπτώσεις δημιουργών	50
1. Ορφανά έργα	50
α. «Άγνωστος» δημιουργός	50
β. Τα είδη των ορφανών έργων	51
γ. Οι φορείς χρήσης των ορφανών έργων	51
δ. Εμφάνιση του δημιουργού	52
2. Έργα ανώνυμα ή με ψευδώνυμο	52
α. Πλασματικός δικαιούχος	52
β. Εμφάνιση του δημιουργού	54
3. Αδημοσίευτα έργα	55
[6] Έργα με περισσότερους δημιουργούς	
Διάγραμμα	57
Ανάλυση	61
I. Έργα συνεργασίας	61
1. Έννοια	61
2. Κοινωνία δικαιώματος	63
II. Συλλογικά έργα	65
1. Έννοια	66
α. Τα χαρακτηριστικά των συλλογικών έργων	66
β. Διάκριση από τα συλλεκτικά έργα	66
2. Δικαιούχοι	67
α. Συλλογικό έργο ως σύνολο	67
β. Επιμέρους συμβολές	67
III. Σύνθετα έργα	67
1. Έννοια	67
2. Δικαιούχοι	68
IV. Διακρίσεις	69
1. Τρόπος δημιουργίας του έργου	69
2. Ο ρόλος τρίτου προσώπου	70
3. Ο καθορισμός των δικαιούχων	70
[7] Ο μισθωτός δημιουργός	
Διάγραμμα	71
Ανάλυση	76
I. Γενικά για τον μισθωτό δημιουργό	76
1. Δημιουργία έργου από μισθωτό δημιουργό	76
2. Δικαιούχοι	77
α. Μισθωτός	77
β. Εργοδότης	78

3. Απασχολούμενοι στον ευρύτερο δημόσιο τομέα	85
4. Αμοιβή	86
5. Μισθωτοί ερμηνευτές ή εκτελεστές καλλιτέχνες	86
II. Προγράμματα Η/Υ	87
1. Ο μισθωτός ως αρχικός δικαιούχος.....	87
2. Ο εργοδότης ως δευτερογενής δικαιούχος	87
α. Αυτοδίκαιη μεταβίβαση του περιουσιακού δικαιώματος	88
β. Εκτέλεση της σύμβασης εργασίας και οδηγίες του εργοδότη	88
III. Διάκριση από την παραγγελία έργου.....	88
1. Έννοια	88
2. Νομική ρύθμιση	89
α. Ο υλικός φορέας ως αντικείμενο της σύμβασης παραγγελίας.....	89
β. Το περιουσιακό δικαιώμα πνευματικής ιδιοκτησίας ως αντικείμενο της σύμβασης παραγγελίας	90
3. Δικαιούχοι	91
[8] Ο δημιουργός οπτικοακουστικού έργου	
Διάγραμμα	93
Ανάλυση	94
I. Σκηνοθέτης	94
II. Παραγωγός	95

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΟ ΕΡΓΟ

[9] Η έννοια του έργου	
Διάγραμμα	97
Ανάλυση	101
I. Στοιχεία του έργου	101
1. Πνευματικό δημιούργημα	101
2. Πρωτοτυπία	101
α. Στατιστική μοναδικότητα	103
β. Δημιουργικό ύψος	105
γ. Έκταση του έργου	106
3. Η μορφή του έργου	108
α. Διάκριση από την ιδέα	108
β. Προϋποθέσεις	110
4. Αξία και προορισμός του έργου	110
α. Η αξία του έργου	111
β. Ο προορισμός του έργου	111

II. Εξαιρέσεις από την προστασία	112
1. Επίσημα κείμενα της πολιτείας	112
2. Εκφράσεις της λαϊκής παράδοσης	113
3. Ειδήσεις και απλά γεγονότα ή στοιχεία	114
α. Ειδήσεις	114
β. Απλά γεγονότα ή στοιχεία	114
4. Έργα της αρχαιότητας	114
[10] Είδη έργων	
Διάγραμμα	116
Ανάλυση	120
I. Ενδεικτική απαρίθμηση κατηγοριών έργων	120
1. Γραπτά ή προφορικά κείμενα	120
2. Μουσικές συνθέσεις	121
3. Θεατρικά έργα	121
4. Χορογραφίες και παντομίμες	122
5. Οπτικοακουστικά έργα	122
6. Έργα των εικαστικών τεχνών	123
7. Αρχιτεκτονικά έργα	124
8. Φωτογραφίες	124
9. Έργα των εφαρμοσμένων τεχνών	126
10. Εικονογραφήσεις	126
11. Χάρτες	127
12. Τρισδιάστατα έργα	127
II. Παράγωγα και συλλεκτικά έργα ή συλλογές	127
1. Παράγωγα έργα	127
α. Μεταφράσεις	128
β. Διασκευές, προσαρμογές και άλλες μετατροπές	128
γ. Η προστασία των παράγωγων έργων	129
2. Συλλεκτικά έργα ή συλλογές	131
α. Γενικά	131
β. Βάσεις δεδομένων	132
γ. Η προστασία των συλλεκτικών έργων και των βάσεων δεδομένων	134
III. Προγράμματα Η/Υ	135
1. Έννοια	135
2. Πρωτοτυπία	135
3. Αντικείμενο της προστασίας	137

**ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ
ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ**

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ
ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ**

[11] Το περιουσιακό δικαίωμα

Διάγραμμα	141
Ανάλυση	147
I. Αυτοτέλεια και μερισμός των εξουσιών	147
1. Αυτοτέλεια των εξουσιών	147
2. Μερισμός των εξουσιών	147
II. Εξουσίες	148
1. Εγγραφή και αναπαραγωγή	148
a. Εγγραφή	148
β. Αναπαραγωγή	149
2. Μετάφραση	151
3. Διασκευή, προσαρμογή ή άλλη μετατροπή	151
4. Διανομή στο κοινό	151
a. Περιεχόμενο της εξουσίας	151
β. Ανάλωση του δικαιώματος	152
5. Εκμίσθωση και δημόσιος δανεισμός	153
a. Περιεχόμενο της εξουσίας	153
β. Ανάλωση των δικαιωμάτων	154
6. Δημόσια εκτέλεση	155
a. Έννοια	155
β. Περιπτώσεις	157
7. Ραδιοτηλεοπτική μετάδοση	158
8. Παρουσίαση στο κοινό	160
a. Περιεχόμενο της εξουσίας	160
β. Ανάλωση των δικαιωμάτων	162
9. Εισαγωγή αντιτύπων	164

[12] Το ηθικό δικαίωμα

Διάγραμμα	165
Ανάλυση	169
I. Έννοια και διακρίσεις	169
1. Ορισμός	169
2. Σχέση με το δικαίωμα της προσωπικότητας	169
3. Σχέση με το περιουσιακό δικαίωμα του δημιουργού	171

II. Εξουσίες	171
1. Δημοσίευση	172
α. Περιεχόμενο	172
β. Πρώτη δημοσίευση	172
γ. Περιπτώσεις προσβολών	173
2. Πατρότητα	173
α. Περιεχόμενο	173
β. Περιπτώσεις προσβολών	175
3. Ακεραιότητα	176
α. Περιεχόμενο	176
β. Σύγκρουση με το δικαίωμα κυριότητας πάνω στον υλικό φορέα	176
γ. Περιπτώσεις προσβολών	177
4. Προσπέλαση	178
5. Υπαναχώρηση	179
α. Προϋποθέσεις	179
β. Άσκηση και έννομες συνέπειες	180
γ. Υποχρέωση προσφοράς	181
III. Η συναίνεση του δημιουργού	181
1. Έννοια	181
2. Νομική φύση	182
3. Τύπος	183

[13] Δικαιώματα παρακολούθησης

Διάγραμμα	185
Ανάλυση	187
I. Έννοια, νομική φύση, προϋποθέσεις	187
1. Έννοια και νομική φύση	187
α. Έννοια	187
β. Νομική φύση	187
2. Προϋποθέσεις	188
II. Η αμοιβή του δημιουργού	189

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

[14] Διάρκεια του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας	
Διάγραμμα	191
Ανάλυση	194
I. Διάρκεια προστασίας	194
1. Χρονική διάρκεια	194

2. Λήξη της προστασίας	194
II. Ειδικές περιπτώσεις	195
1. Έργα με περισσότερους δημιουργούς	195
2. Ανώνυμα ή ψευδώνυμα έργα	196
3. Δημοσιεύσεις κατά τμήματα	196
4. Οπτικοακουστικά έργα	197
5. Προηγουμένως αδημοσίευτα έργα	197

[15] Μεταβίβαση του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας

Διάγραμμα	198
Ανάλυση	202
I. Το δικαίωμα της πνευματικής ιδιοκτησίας ως αντικείμενο δικαιοπραξίας	202
1. Υποσχετική και εκποιητική σύμβαση	202
α. Γενικές παρατηρήσεις	202
β. Υποσχετική σύμβαση	203
γ. Εκποιητική σύμβαση	206
2. Εμπράγματα δικαιώματα	209
3. Εγκατάλειψη	209
II. Η μεταβίβαση του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας βάσει του Ν 2121/1993	209
1. Περιουσιακό δικαίωμα	209
2. Ηθικό δικαίωμα	210

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

[16] Γενικές παρατηρήσεις

Διάγραμμα	211
Ανάλυση	213
I. Πεδίο εφαρμογής	213
1. Έννοια	213
a. Ορισμός	213
β. Διάκριση από αναγκαστική ή νόμιμη άδεια	214
2. Δικαιοπολιτικοί λόγοι	214
3. Ερμηνεία των περιορισμών	214
II. Γενικές προϋποθέσεις εφαρμογής των περιορισμών (έλεγχος τριών σταδίων)	215

[17] Αναπαραγωγή για ιδιωτική χρήση	
Διάγραμμα	217
Ανάλυση	220
I. Ελεύθερη αναπαραγωγή χωρίς αμοιβή	220
1. Προϋποθέσεις	220
2. Εξαιρέσεις	222
II. Εύλογη αμοιβή	222
1. Αναπαραγωγή με τεχνικά μέσα	222
2. Καταβολή εύλογης αμοιβής	224
3. Υποχρεωτική συλλογική διαχείριση	225
[18] Άλλοι νόμιμοι περιορισμοί	
Διάγραμμα	228
Ανάλυση	234
I. Παράθεση αποσπασμάτων	234
II. Σχολικά βιβλία και ανθολογίες	235
III. Διδασκαλία	236
IV. Βιβλιοθήκες και αρχεία	237
V. Εθνικό Κινηματογραφικό Αρχείο	238
VI. Δικαστικοί ή διοικητικοί σκοποί	238
VII. Λόγοι ενημέρωσης	239
VIII. Έργα σε δημόσιους χώρους	240
IX. Επίσημες τελετές και σχολικές παραστάσεις	240
X. Εικαστικά έργα	241
XI. Τυφλοί και κωφάλαλοι	241
XII. Προσωρινή αναπαραγωγή	242
XIII. Ορφανά έργα	242

**ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ
Η ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ**

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ
ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΙΔΙΟ ΤΟΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟ**

[19] Μορφές και είδη εκμετάλλευσης	
Διάγραμμα	245

Ανάλυση	248
I. Σύμβαση εκμετάλλευσης	248
1. Έννοια	248
2. Νομική φύση	248
II. Άδεια εκμετάλλευσης	250
1. Έννοια	250
2. Νομική φύση	250
III. Αποκλειστικές και μη συμβάσεις ή άδειες εκμετάλλευσης	250
1. Αποκλειστικές	250
2. Μη αποκλειστικές	251
3. Ερμηνεία	251
4. Δικαστική προστασία	252
[20] Κανόνες που διέπουν την εκμετάλλευση	
Διάγραμμα	253
Ανάλυση	256
I. Κατάρτιση και περιεχόμενο των συμβάσεων ή αδειών εκμετάλλευσης	256
1. Έγγραφος τύπος	256
2. Έκταση της μεταβίβασης ή παραχώρησης	257
α. Διάρκεια	257
β. Τοπική ισχύς	258
γ. Σκοπός της σύμβασης	258
3. Περιορισμοί στη μεταβίβαση ή παραχώρηση	259
α. Μερισμός των εξουσιών	259
β. Μελλοντικά έργα	259
γ. Άγνωστοι τρόποι εκμετάλλευσης	260
II. Η έννομη θέση του αντισυμβαλλομένου του δημιουργού	261
1. Παράνομες προσβολές τρίτων	261
2. Περαιτέρω μεταβίβαση του δικαιώματος εκμετάλλευσης	261
3. Έργο προστό στο κοινό	262
[21] Αμοιβή του δημιουργού	
Διάγραμμα	263
Ανάλυση	265
I. Ο κανόνας της ποσοστιαίας αμοιβής	265
II. Εξαιρέσεις	266
1. Περιπτώσεις κατ' αποκοπή αμοιβής	266
2. Άλλες εξαιρέσεις από την ποσοστιαία αμοιβή	267
[22] Ειδικές περιπτώσεις αμοιβής δημιουργών	
Διάγραμμα	268

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ανάλυση	274
I. Έντυπη έκδοση	274
1. Ποσοστιαία αμοιβή	274
2. Εξαιρέσεις	275
3. Περισσότεροι δημιουργοί	275
4. Εκμίσθωση ή δανεισμός σε τρίτους	276
5. Υπογραφή συγγραφέα	276
II. Μετάφραση	276
III. Οπτικοακουστικά έργα	277
1. Εκμετάλλευση οπτικοακουστικού έργου	277
2. Εκμίσθωση υλικών φορέων	278
IV. Ραδιοφωνική και τηλεοπτική μετάδοση	279
V. Θεατρική παράσταση	280
VI. Μουσική σε κινηματογράφους	280
VII. Δημοσίευση φωτογραφιών σε ΜΜΕ	281

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

[23] Γενικά χαρακτηριστικά

Διάγραμμα	283
Ανάλυση	285
I. Έννοια και σημασία	285
II. Δυνητική και υποχρεωτική συλλογική διαχείριση	286
1. Ιδιωτική αναπαραγωγή με τεχνικά μέσα	286
2. Χρήση υλικού φορέα για ραδιοτηλεοπτική μετάδοση ή παρουσίαση στο κοινό	286
3. Ραδιοτηλεοπτική αναμετάδοση	286
4. Καλωδιακή μετάδοση ραδιοτηλεοπτικών προγραμμάτων	287
III. Η συλλογική διαχείριση στο διεθνές περιβάλλον	287

[24] Η σύμβαση ανάθεσης της διαχείρισης

Διάγραμμα	289
Ανάλυση	293
I. Συμβαλλόμενοι	293
1. Ο δικαιούχος	293
2. ΟΣΔ	293
II. Κατάρτιση της σύμβασης ανάθεσης	293
1. Τρόποι ανάθεσης	293
2. Τύπος και διάρκεια	294

3. Αντικείμενο	294
4. Αναγκαστική σύμβαση	295
5. Έξοδα διαχείρισης	295
III. Η υποχρέωση ενημέρωσης	295
IV. Καταγγελία της σύμβασης ανάθεσης	296
[25] Οργανισμοί Συλλογικής Διαχείρισης	
Διάγραμμα	297
Ανάλυση	302
I. Εταιρικές μορφές	302
II. Ίδρυση και λειτουργία	303
III. Αρμοδιότητες των ΟΣΔ	305
1. Κατάρτιση συμβάσεων με χρήστες	305
a. Αναγκαστική σύμβαση	305
b. Καθορισμός του ύψους της αμοιβής	306
γ. Αντιπροσωπευτικές οργανώσεις των χρηστών	308
2. Είσπραξη και κατανομή των αμοιβών	308
3. Δικαστική και εξώδικη προστασία	309
a. Γενικά	309
b. Τεκμήρια αρμοδιότητας υπέρ των ΟΣΔ	310

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ ΣΥΓΓΕΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΣΥΓΓΕΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

[26] Σχέση μεταξύ συγγενικών δικαιωμάτων και πνευματικής ιδιοκτησίας	
Διάγραμμα	315
Ανάλυση	317
I. Έννοια και νομική φύση του συγγενικού δικαιώματος	317
1. Έννοια	317
2. Νομική φύση	318
II. Η αυτοτέλεια της πνευματικής ιδιοκτησίας	319
1. Υπεροχή της πνευματικής ιδιοκτησίας	319
2. Παράλληλη ισχύς συγγενικού δικαιώματος και πνευματικής ιδιοκτησίας	319
[27] Γενικοί κανόνες	
Διάγραμμα	320

Ανάλυση	322
I. Έγγραφος τύπος	322
II. Τεκμήρια και συλλογική διαχείριση	323
III. Περιορισμοί	323
IV. Ιδιωτικό διεθνές δίκαιο	323

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ ΣΥΓΓΕΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

[28] Ερμηνευτής ή εκτελεστής καλλιτέχνης

Διάγραμμα	325
Ανάλυση	332
I. Έννοια	332
II. Οι εξουσίες περιουσιακού χαρακτήρα	332
1. Περιπτώσεις	332
2. Παραχώρηση άδειας	334
3. Αμοιβή	334
4. Ερμηνεία ή εκτέλεση από σύνολο	337
5. Μεταβίβαση δικαιωμάτων και συλλογική διαχείριση	337
a. Μεταβίβαση δικαιωμάτων	337
B. Συλλογική διαχείριση	338
6. Διάρκεια προστασίας	338
III. Ήθικό δικαιώμα	339
IV. Ειδικά δικαιώματα του ερμηνευτή ή εκτελεστή καλλιτέχνη	
σχετικά με τα φωνογραφήματα	341
1. Καταγγελία συμβάσεων με παραγωγούς φωνογραφημάτων	341
2. Συμπληρωματική αμοιβή	342

[29] Παραγωγός υλικών φορέων

Διάγραμμα	343
Ανάλυση	346
I. Έννοια	346
II. Εξουσίες	347
III. Εύλογη αμοιβή	348
1. Αναπαραγωγή για ιδιωτική χρήση	348
2. Ραδιοτηλεοπτική μετάδοση και παρουσίαση στο κοινό	348
IV. Διάρκεια προστασίας	349

[30] Ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί

Διάγραμμα	350
------------------	-----

Ανάλυση	352
I. Εξουσίες	352
II. Διάρκεια προστασίας	353
[31] Εκδότες	
Διάγραμμα	354
Ανάλυση	355
I. Γραμμικά δικαιώματα	355
1. Έννοια	355
2. Διάρκεια προστασίας	356
II. Αμοιβή	356

ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟ
ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΕΞΟΥΣΙΩΝ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ Η/Υ ΚΑΙ ΒΑΣΕΙΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

[32] Προγράμματα Η/Υ	
Διάγραμμα	359
Ανάλυση	363
I. Έννοια	363
II. Εξουσίες, περιορισμοί και αμοιβή	363
1. Εξουσίες	363
2. Περιορισμοί	363
a. Αναπαραγωγή για ιδιωτική χρήση	364
β. Χρήση του προγράμματος Η/Υ σύμφωνα με τον προορισμό του	364
γ. Εφεδρικό αντίγραφο	364
δ. Παρακολούθηση, μελέτη ή δοκιμή της λειτουργίας προγράμματος Η/Υ	364
ε. Αποσυμπίληση	365
3. Αμοιβή	365
III. Ο μισθωτός δημιουργός	365
IV. Ισχύς δικαιώματος	366
1. Διάρκεια προστασίας	366
2. Ανάλωση του δικαιώματος διανομής	366
[33] Βάσεις δεδομένων	
Διάγραμμα	367
Ανάλυση	374
I. Έννοια της Βάσης δεδομένων	374

II. Περιεχόμενο του δικαιώματος του δημιουργού βάσης δεδομένων	374
1. Δικαιούχος	375
2. Εξουσίες	375
3. Περιορισμοί	375
III. Διάρκεια προστασίας του δικαιώματος του δημιουργού	376
IV. Το δικαίωμα του κατασκευαστή βάσης δεδομένων	376
1. Δικαιούχος	376
α. Έννοια δικαιούχου	376
β. Αντικείμενο του δικαιώματος	377
γ. Τεκμήριο δικαιούχου	379
2. Εξουσίες του κατασκευαστή	379
α. Εξαγωγή ή επαναχρησιμοποίηση δεδομένων	379
β. Ανάλωση του δικαιώματος	381
γ. Σχέση του δικαιώματος με το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας	381
3. Εξουσίες του νόμιμου χρήστη	381
α. Βάση δεδομένων που δεν έχει τεθεί στη διάθεση του κοινού	381
β. Βάση δεδομένων που έχει τεθεί στη διάθεση του κοινού	382
4. Μεταβίβαση του δικαιώματος	382
5. Ισχύς και διάρκεια προστασίας του δικαιώματος	383
α. Ισχύς	383
β. Διάρκεια προστασίας	383

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΕΞΟΥΣΙΕΣ

[34] Σύγχρονα έργα νέων τεχνολογιών

Διάγραμμα	385
Ανάλυση	387
I. Πολυμέσα (Multimedia)	387
II. Έργα με άδεια Creative Commons (CC)	387
III. Ιστοσελίδα	388

[35] Δορυφορική και καλωδιακή μετάδοση

Διάγραμμα	390
Ανάλυση	393
I. Δορυφορική μετάδοση	393
1. Έννοια	393
2. Παρουσίαση έργου εντός και εκτός Κοινότητας	394
II. Καλωδιακή αναμετάδοση	394
1. Έννοια	395
2. Μεσολάβηση	395

**ΜΕΡΟΣ ΕΒΔΟΜΟ
ΤΕΛΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ
ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ**
**ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ
ΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ**

[36] Προστασία στο αστικό δίκαιο	
Διάγραμμα	399
Ανάλυση	404
I. Το στοιχείο της προσβολής.....	404
1. Πεδίο εφαρμογής	404
2. Παραβίαση ενοχικών δικαιωμάτων.....	406
II. Αστικά ένδικα βοηθήματα.....	407
1. Πεδίο εφαρμογής	407
2. Αναγνώριση του δικαιώματος και αξίωση άρσης και παράλειψης της προσβολής	407
3. Αποζημίωση και ηθική βλάβη	409
a. Αποζημίωση.....	409
β. Ηθική βλάβη	411
4. Αδικαιολόγητος πλουτισμός και απαίτηση κέρδους.....	412
a. Αδικαιολόγητος πλουτισμός	412
β. Απαίτηση του κέρδους	413
[37] Προστασία στο διοικητικό δίκαιο	
Διάγραμμα	414
Ανάλυση	416
I. Προγράμματα Η/Υ	416
II. Υλικοί φορείς ήχου.....	416
III. Κοινές ρυθμίσεις	416
[38] Προστασία στο ποινικό δίκαιο	
Διάγραμμα	418
Ανάλυση	422
I. Ποινές	422
II. Λοιπές ρυθμίσεις.....	424
[39] Άλλες μορφές προστασίας	
Διάγραμμα	426

Ανάλυση	430
I. Προληπτικά μέτρα	430
1. Μέτρα πρόληψης και ελέγχου	430
2. Τεχνολογικά μέτρα	430
α. Έννοια	430
β. Απαγορεύσεις	432
γ. Περιορισμοί στις εξουσίες των δικαιούχων	433
3. Διοικητικά μέτρα	434
α. Αστυνομική συνδρομή	434
β. Άδεια Δήμου	434
II. Άλλες περιπτώσεις	435
1. Πληροφορίες για το καθεστώς των δικαιωμάτων	435
2. Κώδικες δεοντολογίας	435

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ
ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ**

[40] Ασφαλιστικά μέτρα

Διάγραμμα	437
Ανάλυση	440
I. Γενικοί κανόνες	440
II. Περιεχόμενο της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων	442
III. Λοιπές ρυθμίσεις	444

[41] Λοιπά ζητήματα

Διάγραμμα	446
Ανάλυση	449
I. Απόδειξη	449
1. Προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων	449
2. Παροχή πληροφοριών	450
II. Δικαστικά έξοδα	451
III. Δημοσιότητα αποφάσεων	452
IV. Κατάσχεση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας	452

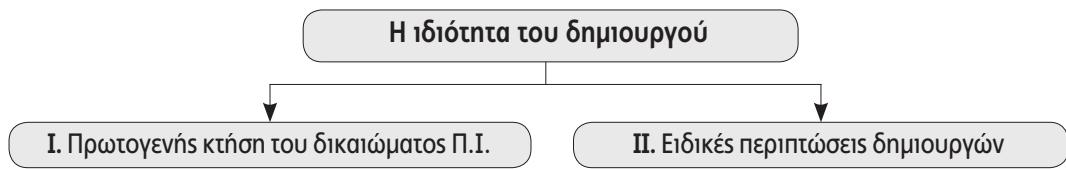
**[42] Διεθνής δικαιοδοσία, εφαρμοστέο δίκαιο
και μεταβατικές διατάξεις**

Διάγραμμα	454
Ανάλυση	456
I. Διεθνής δικαιοδοσία	456

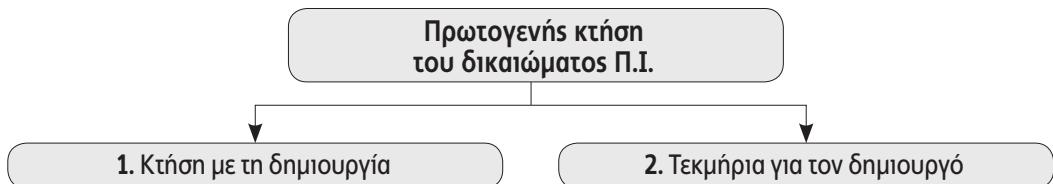
II. Εφαρμοστέο δίκαιο	456
III. Μεταβατικό και διαχρονικό δίκαιο	458
 ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ	
[1] Αγωγή λόγω προσβολής δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας (φωτογραφίες)	463
[2] Ασφαλιστικά μέτρα λόγω προσβολής δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας I [επιμ. Θ. Χίου]	470
[3] Ασφαλιστικά μέτρα λόγω προσβολής δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας II	480
[4] Αίτηση για την υποβολή υπεύθυνης δήλωσης του οφειλέτη εύλογης αμοιβής επί της αξίας τεχνικών μέσων αναπαραγωγής	485
[5] Αίτηση προς τον εισαγγελέα για την απαγόρευση δημόσιας εκτέλεσης έργου	490
[6] Εκδοτική σύμβαση I	493
[7] Εκδοτική σύμβαση II	501
[8] Εκδοτική σύμβαση III [επιμ. Θ. Χίου].	523
[9] Σύμβαση για τη μεταβίβαση των πνευματικών δικαιωμάτων επί έργου εικονογράφησης	531
[10] Σύμβαση κινηματογραφικής παραγωγής.	534
[11] Φωνογραφική (δισκογραφική) σύμβαση [επιμ. Θ. Χίου].	549
 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	561
 ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ	575

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ Ο ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ

[5] Η ιδιότητα του δημιουργού

I. Πρωτογενής κτήση του δικαιώματος Π.Ι.

1. Κτήση με τη δημιουργία

Η Π.Ι. αποκτάται πρωτογενώς με τη δημιουργία του έργου
(1 § 1, 6 § 2)

Δεν απαιτούνται διατυπώσεις
(π.χ. κατάθεση βιβλίου στην Εθνική
Βιβλιοθήκη) (6 § 2)

Αρχή της αλήθειας

Αρχικός δικαιούχος της Π.Ι. είναι μόνο
ο δημιουργός (6 § 1)

Δημιουργία

Διεργασία του πνεύματος που οδηγεί
σε αισθητικό αποτέλεσμα, όχι κατ' ανάγκη
ολοκληρωμένο

Άκυρη ως αντίθετη στα χροντά ήθη
η συμφωνία ότι άλλος θα εμφανίζεται
ως δημιουργός (ΑΚ 178)

Δημιουργός μπορεί να είναι μόνο φ.π.
(ακόμη και ανίκανος για δικαιοπραξία),
όχι όμως ν.π.

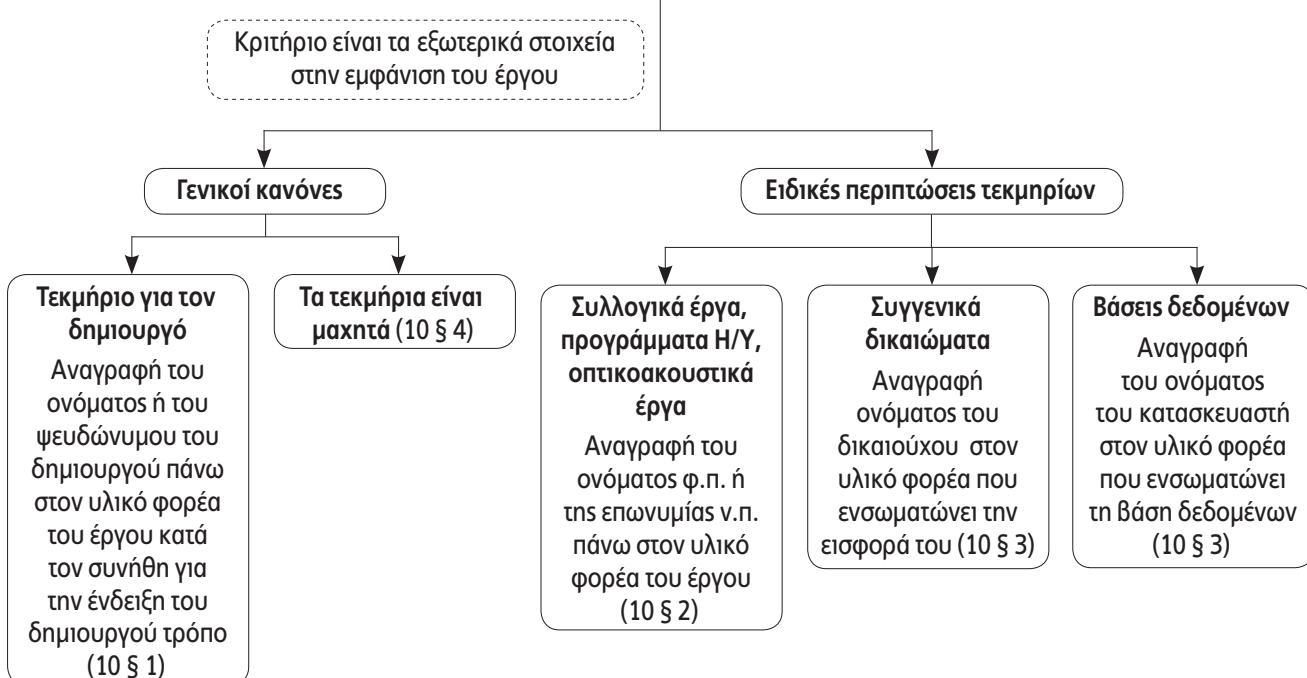
Εξαιρέσεις

Ανώνυμα ή με ψευδώνυμο έργα
(11 § 1 εδ. α')

Αδημοσίευτα έργα (51A)

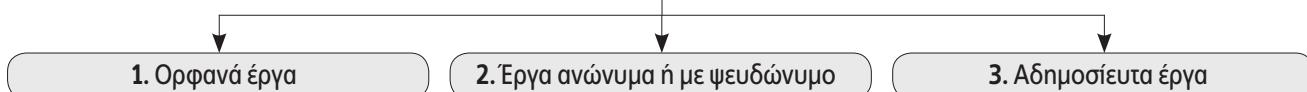
2. Τεκμήρια για τον δημιουργό

Διευκόλυνση της απόδειξης ότι ένα πρόσωπο είναι ο δημιουργός του έργου (10)

II. Ειδικές περιπτώσεις δημιουργών

Ειδικές περιπτώσεις δημιουργών

1. Ορφανά έργα

Ο δημιουργός δεν μπορεί να ταυτοποιηθεί ούτε να εντοπιστεί κατόπιν καλόπιστης επιμελούς αναζήτησης (27Α § 1)

Το ορφανό έργο πρέπει να έχει ήδη δημοσιευθεί ή μεταδοθεί. Διαφορετικά, προϋποτίθεται η εικαζόμενη συναίνεση του δικαιούχου (27Α § 2 εδ. β' και γ')

Μερικώς ορφανό έργο
Ένας τουλάχιστον από τους περισσότερους δικαιούχους είναι γνωστός και μπορεί να εντοπιστεί (27Α § 3)

Καλόπιστη επιμελής αναζήτηση

Διενεργείται από τους φορείς χρήστης ή από τρίτους κατ' εντολή των φορέων σε κατάλληλες πηγές που καθορίζονται με απόφαση του ΔΣ του ΟΠΙ (27Α §§ 6-8)

**Είδη ορφανών έργων
Αποκλειστική απαρίθμηση (27Α § 2)**

Έργα σε βιβλία, περιοδικά, εφημερίδες ή άλλα γραπτά κείμενα που βρίσκονται στις συλλογές προσιτών στο κοινό πολιτιστικών ιδρυμάτων

Κινηματογραφικά ή οπτικοακουστικά έργα που βρίσκονται στις συλλογές προσιτών στο κοινό πολιτιστικών ιδρυμάτων ή παρήχθησαν από δημόσιους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς έως 31.12.2002

Άλλα προστατευόμενα αντικείμενα που ενσωματώνονται στις προηγούμενες κατηγορίες (π.χ. φωτογραφίες)

Αδημοσίευτα έργα που διατίθενται από τους πολιτιστικούς φορείς, υπό προϋποθέσεις

Η χρήση των ορφανών έργων

Φορείς χρήστης
Δημόσιοι οργανισμοί με εξουσία χρήσης των ορφανών έργων
Αποκλειστική απαρίθμηση (27Α § 1)

Μορφές χρήσης
Ψηφιοποίηση, ευρετηρίαση, καταλογογράφηση, συντήρηση, αποκατάσταση και διάθεση στο κοινό μέσω της τεχνολογίας (π.χ. μέσω διαδικτύου) (27Α § 1)

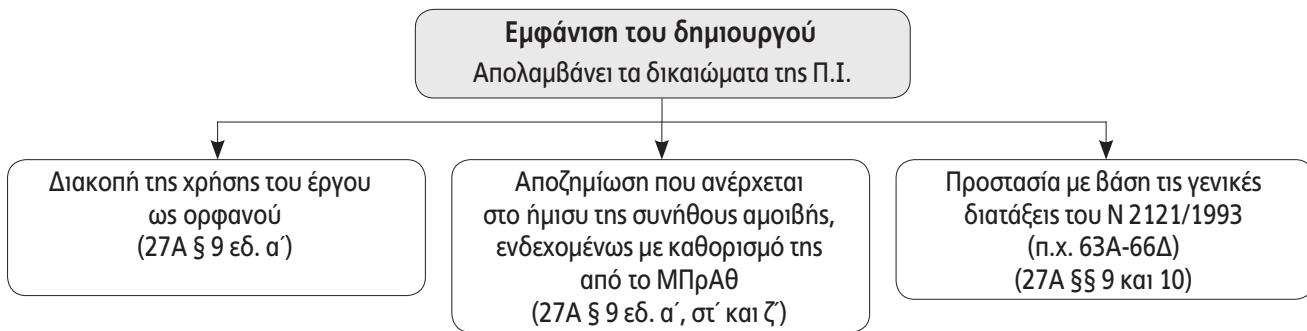
Προϋποθέσεις χρήσης

Το ορφανό έργο να βρίσκεται ήδη στη συλλογή του φορέα χρήσης (27Α § 2)

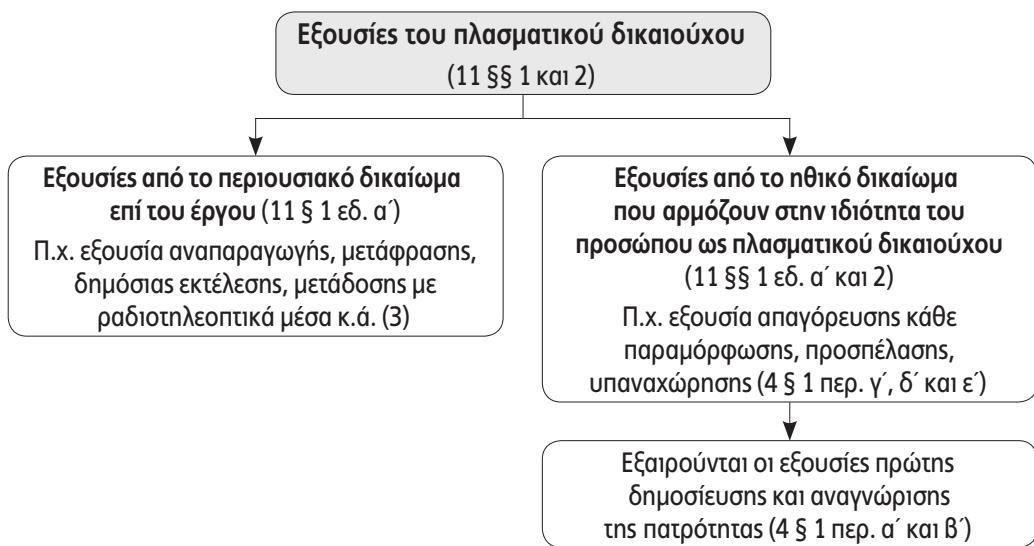
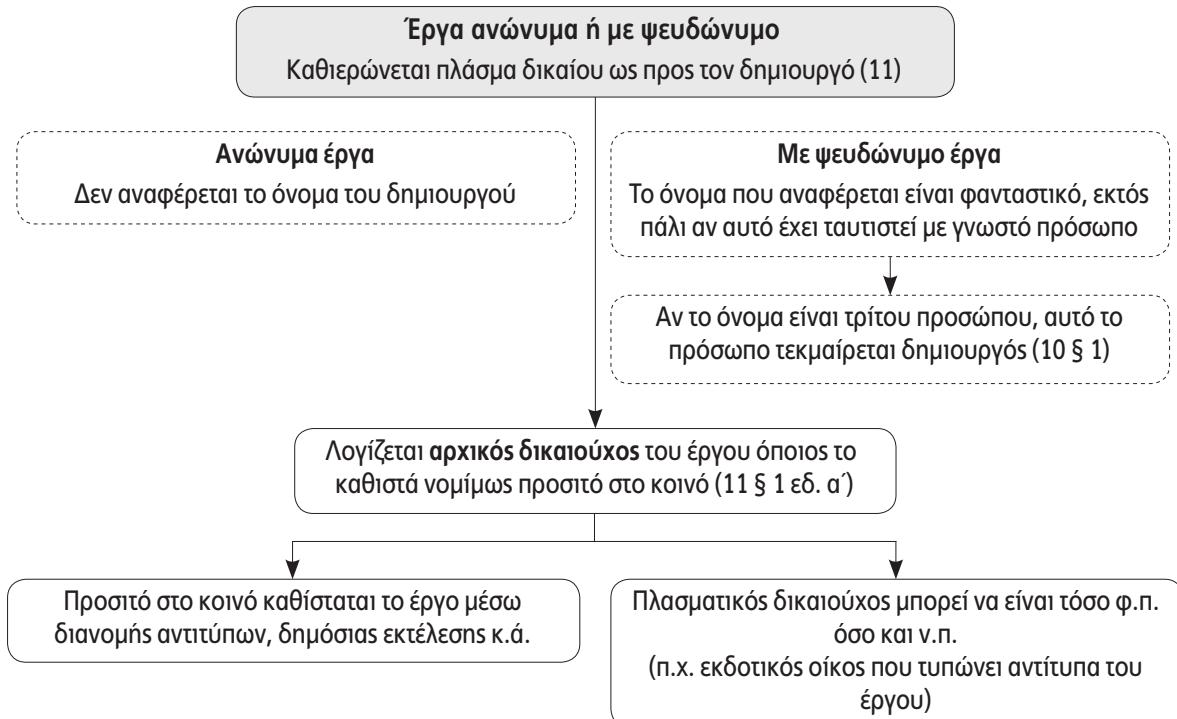
Η χρήση να γίνεται προς το δημόσιο συμφέρον (π.χ. προαγωγή του πολιτισμού) (27Α § 4)

Βιβλιοθήκες, εκπαιδευτικά ιδρύματα, μουσεία, αρχεία, ιδρύματα κινηματογραφικής ή ακουστικής κληρονομιάς και δημόσιοι ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί

Καμία άλλη χρήση δεν είναι νόμιμη, όπως π.χ. η διανομή αντιτύπων στο κοινό

2. Έργα ανώνυμα ή με ψευδώνυμο

Μεταγενέστερη εμφάνιση του δημιουργού
Π.χ. μέσω επώνυμης αναδημοσίευσης του έργου

Ο πραγματικός δημιουργός αποκτά τα δικαιώματα Π.Ι. στην κατάσταση
όπου βρίσκονται από τις ενέργειες του πλασματικού δικαιούχου
(11 § 1 εδ. β')

3. Αδημοσίευτα έργα

Αδημοσίευτα έργα
(51Α)

Έργα των οποίων η διάρκεια προστασίας έχει λήξει
(διότι πέρασαν 70 χρόνια από τον θάνατο του
δημιουργού)

Έργα που κατά τη διάρκεια της προστασίας τους
δεν είχαν δημοσιευθεί
(Οι δύο προϋποθέσεις συντρέχουν σωρευτικά)

Δικαιούχος καθίσταται το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που για πρώτη
φορά νομίμως δημοσιεύει ή παρουσιάζει στο κοινό το έργο
(51Α εδ. α')

Ο δικαιούχος αποκτά μόνο το περιουσιακό -όχι
και το ηθικό- δικαίωμα
(51Α εδ. α')

Διάρκεια προστασίας
25 έτη από το επόμενο έτος της πρώτης
δημοσίευσης ή παρουσίασης στο κοινό
(51Α εδ. β')

Ανάλυση

I. Πρωτογενής κτήση του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας

Η ιδιότητα του δημιουργού παίζει σημαντικό ρόλο στο δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας, καθώς μόνον ο δημιουργός ενός έργου θεωρείται αρχικός δικαιούχος του περιουσιακού και του ηθικού δικαιώματος επί του έργου (άρθρο 6 § 1 Ν 2121/1993). Συγκεκριμένα:

1. Κτήση με τη δημιουργία

Η πνευματική ιδιοκτησία αποκτάται κατά τρόπο πρωτογενή με τη δημιουργία του έργου (άρθρο 1 § 1 Ν 2121/1993).

a. Η έννοια της δημιουργίας

Δημιουργία είναι η διεργασία εκείνη του πνεύματος, μέσω της οποίας προκύπτει ένα αισθητικό αποτέλεσμα που μπορεί να γίνει αντιληπτό από την ανθρώπινη νόση. Για παράδειγμα, ο συνθέτης αποκτά πνευματική ιδιοκτησία πάνω στη σύνθεσή του, αφής στιγμής συγκροτήσει σε οργανωμένο σύνολο τον συνδυασμό των μουσικών ήχων. Το παραπάνω αισθητικό αποτέλεσμα δεν είναι απαραίτητο να είναι ολοκληρωμένο (π.χ. ένα τραγούδι)· αρκεί και μία ημιτελής δημιουργία, εφόσον όμως έχει εξωτερικευθεί έστω και φευγαλέα (π.χ. μία μελωδία που εκτελέστηκε στην κιθάρα, μία περίληψη σεναρίου που έχει καταγραφεί σε σημειωματάριο, προπλάσματα της τέχνης, σκίτσα κ.ο.κ.).¹¹² Είναι άλλο όμως το ζήτημα αφενός κατά πόσο το ημιτελές έργο διαθέτει δημιουργικό ύψος και αφετέρου η έκταση της προστασίας του. Μία μελωδία π.χ. προστατεύεται ως τέτοια· εάν επομένως τρίτος αναπτύξει αρμονικά τη μελωδία και δημιουργήσει ένα διαφορετικό έργο (π.χ. ένα ολοκληρωμένο τραγούδι), δεν προσβάλλει την πνευματική ιδιοκτησία του πρώτου δημιουργού, εκτός πάλι αν θεωρηθεί ότι το δεύτερο έργο είναι παράγωγο του πρώτου. Εν όψει και των παραπάνω κρίθηκε λ.χ. ότι, στην περίπτωση δύο συνεργατών που είχαν από κοινού καταστρώσει το διάγραμμα και την περίληψη μιας σειράς τηλεοπτικών εκπομπών και είχαν μαζί δημιουργήσει μερικές από τις εκπομπές της, ο ένας από αυτούς μπορεί να συνεχίσει μόνος του τη δημιουργία των επόμενων επεισοδίων¹¹³.

Η δημιουργία, τέλος, είναι πράξη αυστηρά προσωποπαγής και καθαρά εξωτερική ή υλική¹¹⁴. Αυτό σημαίνει ότι: (α) Δημιουργός μπορεί να είναι και πρόσωπο που στερείται της δικαιοπρακτικής ικανότητας (π.χ. ανήλικος που γράφει ένα παραμύθι ή ζωγραφίζει έναν πίνακα). (β) Δεν εφαρμόζονται σε αυτή οι κανόνες για τις δικαιοπραξίες (π.χ. AK 140 επ. περί ακυρωσίας, AK 174 επ. περί ακυρότητας, AK 201 επ. περί αιρέσεων, AK 236 επ. περί συναίνεσης ή έγκρισης κ.ά.). (γ) Δεν επιδέχεται αντιπροσώπευσης¹¹⁵.

112. *Κοτσίρης*, Δίκαιο πνευματικής ιδιοκτησίας, 62.

113. ΜΠρΑΘ 4312/1974 ΝοΒ 1974, 687. Επιφυλάξεις εκφράζει όμως ο *Κουμάντος*, Πνευματική Ιδιοκτησία, 166-167 σημ. 403.

114. Βλ. και *Κουμάντος*, Πνευματική Ιδιοκτησία, 168.

115. *Κουμάντος*, Πνευματική Ιδιοκτησία, 168.

Β. Η αρχή της αλήθειας

Στο δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας ισχύει η «αρχή της αλήθειας», σύμφωνα με την οποία μόνο το φυσικό πρόσωπο που ενήργησε την πράξη της δημιουργίας μπορεί να θεωρηθεί αρχικός δικαιούχος του έργου (άρθρο 6 § 1 Ν 2121/1993). Από την παραπάνω αρχή, που περιέχει κανόνα δημόσιας τάξης (Σ 2 § 1, ΑΚ 3), προκύπτουν οι ακόλουθες συνέπειες:

(α) Συμφωνία με την οποία τρίτο πρόσωπο θα εμφανίζεται ως δημιουργός του έργου (συγγραφέας-φάντασμα, *ghostwriter*) είναι απολύτως άκυρη ως αντίθετη στο νόμο και τα χρονιστά ήθη (ΑΚ 3, 174, 178)¹¹⁶. Είναι όμως δυνατή η μεταβίβαση του περιουσιακού δικαιώματος σε τρίτον ακόμη και πριν την ολοκλήρωση του έργου.

(β) Δημιουργός και άρα αρχικός δικαιούχος μπορεί να είναι μόνο φυσικό πρόσωπο, ακόμη και αν ήταν καθοριστική η συμβολή μηχανημάτων (π.χ. υπολογιστή), διότι μόνο τα φυσικά πρόσωπα είναι σε θέση να δημιουργήσουν έργο. Επομένως, δεν υπάρχει δημιουργός (άρα ούτε προστατευόμενο έργο) στις ηλεκτρονικές μεταφράσεις που γίνονται αυτοματοποιημένα από αντίστοιχα λογισμικά μετάφραστος. Στο ίδιο πνεύμα, δεν αποτελούν έργο δημιουργήματα της φύσης, των ζώων ή των καιρικών φαινομένων¹¹⁷. Η δημιουργία, με άλλα λόγια, είναι χαρακτηριστικό της ανθρώπινης φύσης, πράγμα που σημαίνει επίσης ότι αυτή (δημιουργία) δεν συμβιβάζεται με τη φύση των νομικών προσώπων, τα οποία υπάρχουν μόνο για τους σκοπούς του δικαίου. Τα νομικά πρόσωπα επομένως, σε αντίθεση με ό,τι ισχύει στο αγγλοσαξωνικό δικαιϊκό σύστημα του copyright, μόνο με παράγωγο τρόπο μπορούν να γίνουν δικαιούχοι του περιουσιακού -όχι του ηθικού- δικαιώματος της πνευματικής ιδιοκτησίας¹¹⁸. Για τον λόγο αυτό, αν ως δικαιούχος ενάγει νομικό πρόσωπο, πρέπει να εκθέτει στην αγωγή του και τον τρόπο με τον οποίο έγινε δευτερογενής δικαιούχος (π.χ. με μεταβίβαση λόγω πωλήσεως), διαφορετικά η αγωγή θα απορριφθεί ως αόριστη¹¹⁹.

γ. Διατυπώσεις

Τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας αποκτώνται πρωτογενώς χωρίς διατυπώσεις (άρθρο 6 § 2 Ν 2121/1993). Αυτό σημαίνει ότι ο δημιουργός γίνεται αυτοδικαίως και χωρίς καμία άλλη διατύπωση δικαιούχος την πνευματικής ιδιοκτησίας επί του έργου που έχει δημιουργήσει. Επομένως δεν παίζουν ρόλο στο παραπάνω ζήτημα ούτε τυχόν αναγραφή της λέξης copyright πάνω στο έργο ούτε η δημοσίευσή του ούτε άλλες διατυπώσεις, όπως π.χ. η κατάθεση αντιτύπου του έργου στην Εθνική Βιβλιοθήκη¹²⁰. Η κατάθεση ειδικότερα στην Εθνική Βιβλιοθήκη αποτελεί μία καθαρά διοικητική διαδικασία που σκοπό έχει τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και των εμπλουτισμό των εθνικών αρχείων, αλλά δεν αποτελεί προϋπόθεση για την κτήση ή την κατοχύρωση του δικαιώματος της πνευματικής ιδιο-

116. Έτσι και Κουμάντος, Πνευματική Ιδιοκτησία, 164.

117. Τσίγκου, σε Κοριατοπούλου-Αγγέλη/Τσίγκου, Πνευματική Ιδιοκτησία, 229.

118. ΕφΑθ 2864/2007 ΔΕΕ 2007, 1182· ΕφΑθ 7909/2002 ΕλλΔν 2004, 240· ΕφΑθ 5321/1989 ΕΕμπΔ 1991, 537. Για τους πλασματικούς δικαιούχους βλ. παρακάτω διάγραμμα αρ. [5] υπό II 2.

119. Έτσι ΕφΑθ 5321/1989 ΕΕμπΔ 1991, 537.

120. Κουμάντος, Πνευματική Ιδιοκτησία, 168 σημ. 410· Καλλινίκου, Πνευματική Ιδιοκτησία, 66· Μαρίνος, Πνευματική Ιδιοκτησία, αρ. 213 σημ. 158.

κτησίας· τα ίδια ισχύουν και για κατάθεση του έργου σε γραφεία πνευματικής ιδιοκτησίας ή σε οργανισμούς χρηματοδότησης της αλλοδαπής¹²¹.

2. Τεκμήρια για τον δημιουργό

Επειδή πολλές φορές είναι δύσκολο να αποδειχθεί ότι συγκεκριμένο πρόσωπο είναι πράγματι ο δημιουργός ορισμένου έργου, ο Ν 2121/1993 θεσπίζει τεκμήριο, βάσει του οποίου δύναται να συναχθεί υπό προϋποθέσεις η ιδιότητα του δημιουργού. Ανάλογα τεκμήρια θεσπίζει ο Ν 2121/1993 και για ειδικές κατηγορίες δικαιούχων. Ειδικότερα:

α. Αναγραφή του ονόματος

Τεκμαίρεται ως δημιουργός του έργου το (φυσικό¹²²) πρόσωπο του οποίου το όνομα εμφανίζεται πάνω στον υλικό φορέα του έργου κατά τον τρόπο, που συνήθως χρησιμοποιείται για την ένδειξη του δημιουργού. Το ίδιο ισχύει και αν εμφανίζεται ψευδώνυμο, εφόσον το ψευδώνυμο δεν αφήνει αμφιβολία ως προς την ταυτότητα του προσώπου (άρθρο 10 § 1 Ν 2121/1993).

Από την παραπάνω διατύπωση προκύπτει ότι η αναγραφή του ονόματος είναι καθοριστική, εφόσον όμως γίνεται κατά τον συνηθισμένο τρόπο, δηλαδή σύμφωνα με τα συναλλακτικά ήθη του οικείου κλάδου καλλιτεχνικής δημιουργίας (κατά βάση σε εμφανές σημείο του υλικού φορέα)¹²³. Ο «συνηθισμένος τρόπος» είναι αόριστη νομική έννοια και επομένως η υπαγωγή των πραγματικών περιστατικών στην παραπάνω έννοια ελέγχεται από τον Άρειο Πάγο (ΚΠολΔ 561 § 1)¹²⁴.

Η εμφάνιση του ονόματος γίνεται κατά τον ενδεδειγμένο τρόπο στις ακόλουθες ενδεικτικές περιπτώσεις: (α) Συγγραφέας ενός βιβλίου τεκμαίρεται το πρόσωπο το όνομα του οποίου είναι τυπωμένο στο εξώφυλλο του βιβλίου. (β) Συγγραφέας ενός άρθρου (εφημερίδας, περιοδικού κ.λπ.) τεκμαίρεται το πρόσωπο το όνομα του οποίου είναι τυπωμένο στην αρχή ή το τέλος του άρθρου. (γ) Συγγραφέας μίας συμβολής σε συλλογικό έργο είναι το πρόσωπο εκείνο το όνομα του οποίου αναγράφεται στον πίνακα των περιεχομένων ή στην αρχή ή το τέλος της συμβολής του μέσα στο βιβλίο. (δ) Συγγραφέας ενός θεατρικού έργου τεκμαίρεται το πρόσωπο, το όνομα του οποίου είτε αναγράφεται στο πρόγραμμα της παράστασης είτε αναφέρεται σε σχετική ραδιοτηλεοπτική διαφήμιση για την προώθηση του έργου. (ε) Συνθέτης ή/και στιχουργός ενός τραγουδιού τεκμαίρεται το πρόσωπο το όνομα του οποίου αναγράφεται στο εξώφυλλο του CD. (στ) Ζωγράφος ή γλύπτης ενός εικαστικού έργου τεκμαίρεται το πρόσωπο το όνομα του οποίου δηλώνεται στην υπογραφή πάνω στον υλικό φορέα του έργου (σε ζωγραφικούς πίνακες συνήθως κάτω δεξιά). (ζ) Δημιουργός μίας φωτογραφίας που

121. ΕφΑθ 358/2012 ΤΝΠ ΔΣΑ· ΠΠρΑθ 7170/2007 ΤΝΠ ΔΣΑ. Βλ. και ΠΠρΑθ 6433/2009 ΤΝΠ ΔΣΑ: Η κατάθεση εμβλήματος στην Εθνική Βιβλιοθήκη δεν προσπορίζει η ίδια κάποιο δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας.

122. *Κοτσίρης*, Δίκαιο πνευματικής ιδιοκτησίας, 119.

123. *Κοτσίρης*, Δίκαιο πνευματικής ιδιοκτησίας, 119. Στα προφορικά έργα η ιδιότητα του δημιουργού είναι αυταπόδεικτη (*Κοριατοπούλου-Αγγέλη*, σε *Κοριατοπούλου-Αγγέλη/Τσίγκου*, Πνευματική Ιδιοκτησία, 501).

124. Αντίθ. μάλλον *Κουμάντος*, Πνευματική Ιδιοκτησία, 188, 189: Η σχετική κρίση είναι πραγματική και ανήκει στο δικαστήριο.

δημοσιεύεται σε περιοδικό τεκμαίρεται το πρόσωπο το όνομα του οποίου εμφανίζεται στην αρχή του άρθρου στο οποίο αναφέρεται η φωτογραφία¹²⁵ κ.ο.κ.

Στο ίδιο πνεύμα, τεκμαίρεται ως δικαιούχος της πνευματικής ιδιοκτησίας σε συλλογικά έργα, σε προγράμματα πλεκτρονικών υπολογιστών ή σε οπτικοακουστικά έργα το φυσικό ή νομικό πρόσωπο (προφανώς ως δευτερογενής δικαιούχος κατόπιν μεταβίβασης του σχετικού δικαιώματος από τον αρχικό δημιουργό¹²⁶), του οποίου το όνομα ή η επωνυμία εμφανίζεται πάνω στον υλικό φορέα του έργου κατά τον τρόπο, που συνήθως χρησιμοποιείται για την ένδειξη του δικαιούχου (άρθρο 10 § 2 Ν 2121/1993). Ο συντονιστής λ.χ. ενός βιβλίου με πολλές συμβολές αναγράφεται συνήθως στο εξώφυλλο του συλλογικού τόμου· ο παραγώγος μίας ταινίας αναφέρεται στους τίτλους της αρχής¹²⁷ ή του τέλους προβολής της· ο παραγώγος ενός προγράμματος Η/Υ αναγράφεται στο ενημερωτικό φυλλάδιο του CD κ.ο.κ.

Με την καθιέρωση του παραπάνω τεκμηρίου διευκολύνεται η απόδειξη όχι μόνο της ιδιότητας ενός προσώπου ως δημιουργού αλλά κατά περίπτωση και της ίδιας της μεταβίβασης των δικαιωμάτων στον δευτερογενή δικαιούχο, ο οποίος μπορεί να είναι και νομικό πρόσωπο. Ο παραγώγος μίας ταινίας λ.χ., προκειμένου να ασκήσει τα δικαιώματα από την πνευματική ιδιοκτησία, θα πρέπει είτε να επικαλεστεί ότι κατήρτισε αντίστοιχες συμβάσεις μεταβίβασης με τους κατά περίπτωση αρχικούς δικαιούχους-δημιουργούς είτε ότι το όνομά του αναγράφεται π.χ. στους πρωτότυπους αρχικούς τίτλους της ταινίας, οπότε τεκμαίρεται νόμιμος δικαιούχος με παράγωγο τρόπο των σχετικών δικαιωμάτων (άρθρο 10 § 2 Ν 2121/1993).

Υποστηρίζεται ανάλογη εφαρμογή της παραπάνω διάταξης (άρθρο 10 § 2 Ν 2121/1993) και στη γενική περίπτωση της δημιουργίας έργου από μισθωτό όσον αφορά στον εργοδότη ως τεκμαιρόμενο (δευτερογενή) δικαιούχο¹²⁸.

Β. Δικαιούχοι συγγενικών δικαιωμάτων και κατασκευαστές βάσης δεδομένων

Το τεκμήριο δημιουργού όσον αφορά στην αναγραφή του ονόματος πάνω στον υλικό φορέα εφαρμόζεται αναλόγως και για τους δικαιούχους συγγενικών δικαιωμάτων καθώς επίσης για τους κατασκευαστές βάσεων δεδομένων (άρθρο 10 § 3 Ν 2121/1993). Έτσι, τεκμαίρεται λ.χ. δικαιούχος των εξουσιών που πηγάζουν από την ερμηνεία ενός τραγουδιού το πρόσωπο το όνομα του οποίου εμφανίζεται πάνω στο CD με την ιδιότητα του ερμηνευτή καλλιτέχνη. Ομοίως, τεκμαίρεται ως δικαιούχος του ειδικής φύσης δικαιώματος πάνω στη βάση δεδομένων το πρόσωπο, το όνομα του οποίου αναγράφεται πάνω στον υλικό φορέα (π.χ. εξώφυλλο του CD), στον οποίο ενσωματώνεται η βάση δεδομένων.

γ. Μαχητά τεκμήρια

Τα τεκμήρια για την ιδιότητα ενός προσώπου ως δημιουργού είναι μαχητά, με την έννοια ότι το πρόσωπο σε βάρος του οποίου γίνεται επίκλησή τους μπορεί να αποδείξει το αντίθετο, π.χ. ότι αυτός ο ίδιος είναι ο δημιουργός, μολονότι δεν αναγράφεται το όνομά του στον

125. Εφθεσ 1031/2008 ΕπισκΕΔ 2008, 872. Πρβλ. και Κοριατοπούλου-Αγγέλη, σε Κοριατοπούλου-Αγγέλη/Τσίγκου, Πνευματική Ιδιοκτησία, 501: Κριτήριο είναι το όνομα του φωτογράφου στο περιθώριο της τυπωμένης φωτογραφίας.

126. Πρβλ. και ΕφΑΘ 885/2009 ΤΝΠ ΔΣΑ. Βλ. και Κοτσίρη, Δίκαιο πνευματικής ιδιοκτησίας, 120.

127. Πρβλ. και ΠΠρΑΘ 3176/2004 ΤΝΠ ΔΣΑ.

128. Κουμάντος, Πνευματική Ιδιοκτησία, 189· Μαρίνος, Πνευματική Ιδιοκτησία, αρ. 295.

υλικό φορέα του έργου ή ότι έχει κατατεθεί από αυτόν υλικός φορέας με το κρίσιμο έργο σε συμβολαιογράφο σε προγενέστερη ημερομηνία¹²⁹ κ.λπ. (άρθρο 10 § 4 Ν 2121/1993). Αν όμως αναγράφεται και το δικό του όνομα στον ίδιο ή σε άλλον υλικό φορέα, τότε τα αντίθετα τεκμήρια αλληλοεξουδετερώνονται¹³⁰.

Τα τεκμήρια καλύπτουν μόνο την ιδιότητα ενός προσώπου ως δημιουργού συγκεκριμένου έργου. Δεν αποτελούν επομένως απόδειξη ούτε για την πρωτοτυπία του έργου ούτε για το χρόνο δημιουργίας του¹³¹.

II. Ειδικές περιπτώσεις δημιουργών

Ο Ν 2121/1993 ρυθμίζει ειδικώς ορισμένες περιπτώσεις, όπου το ζήτημα της ιδιότητας του δημιουργού εμφανίζει ή δημιουργεί αντικειμενικές δυσκολίες.

1. Ορφανά έργα

Την τύχη των ορφανών έργων ρυθμίζει το άρθρο 27Α Ν 2121/1993, το οποίο ενσωμάτωσε στο εθνικό δίκαιο την αντίστοιχη οδηγία 2012/28/ΕΕ¹³². Οι σχετικές ρυθμίσεις εφαρμόζονται για πρώτη φορά από τις 29.10.2014 και εφεξής, ενώ δεν επηρεάζουν το κύρος πράξεων που έχουν συναφθεί και δικαιώματα που έχουν αποκτηθεί πριν από την ως άνω ημερομηνία (άρθρο 68Α § 3 Ν 2121/1993).

α. «Άγνωστος» δημιουργός

Ορφανά αποκαλούνται συγκεκριμένα έργα, τα οποία προστατεύονται από την πνευματική ιδιοκτησία (π.χ. διότι πιθανολογείται από ενδείξεις ή πληροφορίες που προκύπτουν από το περιεχόμενο του έργου κ.ά. ότι δεν έχουν περάσει 70 χρόνια από τον θάνατο του υποτιθέμενου δημιουργού), ωστόσο είναι «άγνωστος» ο δημιουργός τους. Το τελευταίο σημαίνει είτε ότι ο δημιουργός δεν έχει ταυτοποιηθεί είτε ότι, ακόμη και αν έχει ταυτοποιηθεί, δεν μπορεί να εντοπιστεί (άρθρο 27Α § 1 Ν 2121/1993). Τα παραπάνω προϋποθέτουν ότι οι αρμόδιοι φορείς προέβησαν σε επιμελή (καλόπιστη και εύλογη) αναζήτηση του δημιουργού στις κατά περίπτωση κατάλληλες πηγές ανάλογα με τη φύση του έργου (π.χ. με αναζήτηση σε βάσεις δεδομένων και μητρώα, όπως το ARROW¹³³), ωστόσο αυτή (αναζήτηση) απέβη άκαρπη (άρθρο 27Α §§ 1, 6, 7, 8, 10, 11 Ν 2121/1993)¹³⁴. Ορφανό είναι π.χ. ένα μυθιστόρημα, το οποίο δημοσιεύθηκε χωρίς να υπάρχουν σαφείς ενδείξεις για το ποιος μπορεί να είναι ο δημιουργός του· ή μία ποιητική συλλογή ενός γνωστού ποιητή, ο οποίος όμως έχει εξαφανισθεί και

129. *Μαρίνος*, Πνευματική Ιδιοκτησία, αρ. 294.

130. *Κουμάντος*, Πνευματική Ιδιοκτησία, 190.

131. *Μαρίνος*, Πνευματική Ιδιοκτησία, αρ. 298 (ως προς την πρωτοτυπία)· *Κοριατοπούλου-Αγγέλη*, σε *Κοριατοπούλου-Αγγέλη/Τσίγκου*, Πνευματική Ιδιοκτησία, 502.

132. Βλ. ανάλυση της Οδηγίας σε *Κοριατοπούλου-Αγγέλη*, 20 χρόνια εφαρμογής, 161 επ. Συστηματικά, η προβληματική για τα ορφανά έργα εντάσσεται στη γενικότερη προβληματική για τους περιορισμούς του περιουσιακού δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας.

133. *Παπαδοπούλου*, ΔιΜΕΕ 2011, 325 υπό III B 1.

134. Βλ. για τα χαρακτηριστικά της αναζήτησης: *Παπαδοπούλου*, ΔιΜΕΕ 2011, 325 υπό III B 2 γ.

δεν μπορεί να εντοπισθεί ή έχει πεθάνει και δεν ανευρίσκονται οι κληρονόμοι του¹³⁵. Από την άλλη πλευρά, ανώνυμο είναι το έργο που δημοσιεύθηκε χωρίς υπογραφή του συγγραφέα.

Αν ένα έργο έχει περισσότερους δικαιούχους, από τους οποίους τουλάχιστον ένας είναι γνωστός και μπορεί να εντοπιστεί, θα πρόκειται για μερικώς ορφανό έργο. Στην περίπτωση αυτή η προβλεπόμενη από το νόμο χρήση των παραπάνω έργων (ως ορφανών) εξαρτάται από την παραχώρηση σχετικής εξουσιοδότησης από τον «γνωστό» ή τους «γνωστούς» δημιουργούς (άρθρο 27Α § 3 Ν 2121/1993). Αν π.χ. μία βιβλιοθήκη επιθυμεί να ψηφιοποιήσει παλαιό περιοδικό που έχει στη συλλογή της αλλά από τα πέντε μέλη της συντακτικής του επιτροπής έχει εντοπίσει μόνο ένα (πιθανώς γιατί τα υπόλοιπα έχουν πεθάνει), δεν μπορεί να γίνει ψηφιοποίηση και ανάρτηση του περιοδικού στο διαδίκτυο, αν δεν συναντινέσει το μέλος αυτό.

Β. Τα είδη των ορφανών έργων

Ορφανά μπορούν να χαρακτηριστούν συγκεκριμένα μόνον είδη έργων που περιλαμβάνονται σε συλλογές δημόσιων οργανισμών, ήτοι (άρθρο 27Α § 2 Ν 2121/1993): (α) Έργα που δημοσιεύθηκαν με τη μορφή βιβλίων, επιστημονικών περιοδικών, εφημερίδων, περιοδικών ή άλλων γραπτών κειμένων και βρίσκονται σε προστά στο κοινό πολιτιστικά ιδρύματα· (β) κινηματογραφικά ή οπτικοακουστικά έργα και φωνογραφήματα που περιλαμβάνονται σε συλλογές δημόσιων οργανισμών προστέσ στο κοινό ή παράχθηκαν από δημόσιους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς μέχρι τις 31.12.2002 και περιλαμβάνονται στα αρχεία τους· (γ) έργα ή άλλο προστατευόμενο αντικείμενο που έχει ενσωματωθεί ή συμπεριληφθεί ή συνιστά αναπόσπαστο τμήμα των παραπάνω έργων ή φωνογραφημάτων (π.χ. φωτογραφίες σε λεύκωμα)· και (δ) αδημοσίευτα έργα των παραπάνω κατηγοριών που βρίσκονται σε προστά στο κοινό πολιτιστικά ιδρύματα, εάν μπορεί βάσιμα να υποτεθεί ότι οι δικαιούχοι τους δεν θα είχαν αντίθετη άποψη (άρθρο 27Α § 2 εδ. γ' Ν 2121/1993).

γ. Οι φορείς χρήστης των ορφανών έργων

Τα ορφανά έργα μπορούν να αξιοποιηθούν υπό προϋποθέσεις μόνο από συγκεκριμένους φορείς δημόσιου χαρακτήρα (φορείς χρήστης ορφανών έργων), στις συλλογές των οποίων βρίσκονται ήδη τα κρίσιμα έργα. Αυτοί οι οργανισμοί είναι οι προστέσ στο κοινό βιβλιοθήκες, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα ή μουσεία, τα αρχεία ή τα ιδρύματα κινηματογραφικής ή ακουστικής κληρονομιάς, καθώς και οι δημόσιοι ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί που είναι εγκατεστημένοι σε κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (άρθρο 27Α § 1 Ν 2121/1993). Κανένα άλλος (π.χ. ιδιώτης) δεν δύναται να κάνει χρήση των ορφανών έργων, εκτός αν εντοπιστεί ο δημιουργός και παράσχει τη συναίνεσή του.

Οι παραπάνω φορείς έχουν το νόμιμο δικαίωμα να αναπαράγουν τα ορφανά έργα για σκοπούς ψηφιοποίησης, διάθεσης στο κοινό, ευρετηρίασης, καταλογογράφησης, συντήρησης ή αποκατάστασης και να τα καθιστούν προστά στο κοινό μέσω της ψηφιακής τεχνολογίας, όπως π.χ. μέσω του διαδικτύου, και μόνο προκειμένου να εξυπηρετήσουν το δημόσιο συμφέρον ιδίως μέσω της προαγωγής του πολιτισμού και της εκπαίδευσης (άρθρο 27Α §§ 1 και 4 Ν 2121/1993). Καμία άλλη χρήση δεν επιτρέπεται να γίνεται από τους παραπάνω δημόσιους φορείς. Δεν μπορούν λ.χ. να τυπώσουν αντίτυπα του ορφανού βιβλίου που διαθέτουν στη συλλογή τους και να το διανείμουν στην αγορά, μπορούν όμως να το «ανεβάσουν» ψη-

135. Πρβλ. και Καλλινίκου, Πνευματική Ιδιοκτησία, 121.

φιοποιημένο στην ιστοσελίδα τους· ούτε μπορούν να ασκήσουν κερδοσκοπική δραστηριότητα, μπορούν όμως να παράγουν έσοδα στο πλαίσιο των επιτρεπόμενων χρήσεων με αποκλειστικό σκοπό να καλύπτουν τις δαπάνες τους για την ψηφιοποίηση και τη διάθεση στο κοινό ορφανών έργων (άρθρο 27Α § 4 εδ. β' Ν 2121/1993).

Επίσης, οι παραπάνω χρήσεις επιτρέπονται, εφόσον τα ορφανά έργα έχουν δημοσιευτεί ή μεταδοθεί (αν πρόκειται για οπτικοακουστικά έργα) για πρώτη φορά σε κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (άρθρο 27Α § 2 εδ. β' Ν 2121/1993).

δ. Εμφάνιση του δημιουργού

Αν εμφανιστεί δικαιούχος έργου ή φωνογραφήματος ή άλλου προστατευόμενου αντικειμένου που έχει καταχωριστεί ως ορφανό, δικαιούται να θέσει τέλος στο καθεστώς του έργου ως ορφανού αναφορικά με τα δικαιώματά του και να ζητήσει τη διακοπή της χρήσης του έργου από τον φορέα χρήσης ορφανών έργων, καθώς και την καταβολή αποζημίωσης για τη χρήση του έργου του που έχει πραγματοποιήσει ο φορέας (άρθρο 27Α § 9 εδ. α' Ν 2121/1993). Η αποζημίωση ανέρχεται στο ήμισυ της αμοιβής που συνήθως ή κατά νόμο καταβάλλεται για το είδος της χρήσης που πραγματοποίησε ο φορέας χρήσης ορφανών έργων και αποδίδεται εντός δύο (2) μηνών από τη λήξη του καθεστώτος ενός έργου ως ορφανού. Αν δεν συμφωνήσουν τα μέρη, οι όροι, η προθεσμία και το ύψος της αποζημίωσης καθορίζονται από το Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων (άρθρο 27Α § 9 εδ. στ' και ζ').

Κατά τα λοιπά, το έργο που δεν υπόκειται πλέον στο καθεστώς των «ορφανών έργων» προστατεύεται κανονικά με βάση τις γενικές διατάξεις του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας, όπως για παράδειγμα όταν αποδεικνύεται ότι η άκαρπη αναζήτηση του δημιουργού ήταν πλημμελής και κακόπιστη (βλ. και άρθρα 63Α-66Δ Ν 2121/1993 σε συνδυασμό με 27Α §§ 9 και 10).

2. Έργα ανώνυμα ή με ψευδώνυμο

Ιδιαίτερη μεταχείριση επιφυλάσσει ο Ν 2121/1993 στα ανώνυμα ή με ψευδώνυμο έργα (άρθρο 11 Ν 2121/1993). Συγκεκριμένα:

α. Πλασματικός δικαιούχος

Σε περιπτώσεις έργων ανώνυμων ή με ψευδώνυμο καθιερώνεται υπό προϋποθέσεις πλάσμα δικαίου, σύμφωνα με το οποίο ορισμένο πρόσωπο θεωρείται αρχικός δικαιούχος του έργου, μολονότι δεν το δημιούργησε ο ίδιος.

ι) Προϋποθέσεις

Στα ανώνυμα έργα, όπου δεν αναφέρεται το όνομα του δημιουργού, καθώς και σε εκείνα με ψευδώνυμο, όπου αναφέρεται ένα όνομα φανταστικό (μη υπαρκτού φυσικού προσώπου), δεν γίνεται γνωστό στο κοινό το αληθινό όνομα του δημιουργού. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι τα ως άνω έργα καθίστανται «κοινό κτήμα»¹³⁶. Για τον λόγο αυτό ο Ν 2121/1993 ορίζει ότι «λογίζεται έναντι των τρίτων ως αρχικός δικαιούχος του περιουσιακού και του ηθι-

136. Έτσι και Koumántos, Πνευματική Ιδιοκτησία, 184.

κού δικαιώματος όποιος καθιστά νομίμως προσιτό στο κοινό έργο ανώνυμο ή με ψευδώνυμο» (άρθρο 11 § 1 εδ. α').

Τέτοιες πράξεις με τις οποίες καθίσταται προσιτό στο κοινό το έργο είναι λ.χ. η έκδοση και διανομή στην αγορά αντιτύπων του έργου, η ψηφιοποίηση και ανάρτησή του στο διαδίκτυο, η δημόσια εκτέλεσή του (π.χ. απαγγελία σε δημόσια εκδήλωση) κ.ά. Επομένως αρχικός δικαιούχος κατά πλάσμα δικαίου μπορεί να είναι ακόμη και νομικό πρόσωπο (π.χ. εκδοτικός οίκος που εκδίδει ένα βιβλίο χωρίς όνομα συγγραφέα), διότι, μιλονότι η πράξη της δημιουργίας συνδέεται με την ανθρώπινη φύση, πράξεις δημοσίευσης του έργου μπορούν να γίνουν και από νομικά πρόσωπα (π.χ. από ίδρυμα το οποίο δημοσιεύει φωτογραφίες ανώνυμου φωτογράφου στη διαδικτυακή του ιστοσελίδα)¹³⁷.

ii) Εξουσίες του πλασματικού δικαιούχου

Ο πλασματικός δικαιούχος διαθέτει τις εξουσίες που απορρέουν από το περιουσιακό δικαίωμα (άρθρο 11 § 1 εδ. α' Ν 2121/1993). Μπορεί π.χ. να διανέμει στο κοινό αντίτυπα του έργου (άρθρο 3 § 1 περ. δ' Ν 2121/1993), να επιτρέπει τη δημόσια εκτέλεσή του (άρθρο 3 § 1 περ. σ' Ν 2121/1993) κ.ά. Μπορεί μάλιστα να παρίσταται και σε δίκες που αφορούν στην προστασία των παραπάνω δικαιωμάτων.

Καθίσταται επίσης κύριος και των εξουσιών από το ηθικό δικαίωμα κατά το μέτρο όμως που δικαιολογείται από την ιδιότητά του αυτή (άρθρο 11 §§ 1 εδ. α' και 2 Ν 2121/1993). Κριτήριο είναι το πόσο στενά συνδεδεμένες είναι ορισμένες εξουσίες του ηθικού δικαιώματος με το γενικότερο δικαίωμα στην προσωπικότητα του δημιουργού. Εν όψει των παραπάνω, ο πλασματικός δικαιούχος μπορεί: (α) Να απαγορεύει κάθε παραμόρφωση, περικοπή ή άλλη τροποποίηση του έργου καθώς και κάθε προσβολή που οφείλεται στις συνθήκες παρουσίασης του έργου στο κοινό (άρθρο 4 § 1 περ. γ' Ν 2121/1993)· και (β) να διατηρεί άμεση επαφή με το έργο, έστω και αν το περιουσιακό δικαίωμα στο έργο ή η κυριότητα στον υλικό φορέα του έργου ανήκει σε άλλον, οπότε η προσπέλαση πρέπει να πραγματοποιείται κατά τρόπο που προκαλεί τη μικρότερη δυνατή ενόχληση στο δικαιούχο (άρθρο 4 § 1 περ. δ').

Αντιθέτως, ο κατά πλάσμα δικαιούχος δεν μπορεί να ασκήσει τις ακόλουθες εξουσίες του ηθικού δικαιώματος που συνδέονται στενά με την προσωπικότητα του πραγματικού δημιουργού: (α) Την εξουσία αναγνώρισης της πατρότητάς του πάνω στο έργο (άρθρο 4 § 1 περ. β' Ν 2121/1993), καθώς δεν είναι ο ίδιος ο αληθινός δημιουργός¹³⁸. και (β) προκειμένου περί έργων λόγου ή επιστήμης, την εξουσία της υπαναχώρησης από συμβάσεις μεταβίβασης του περιουσιακού δικαιώματος ή εκμετάλλευσής του ή άδειας εκμετάλλευσής του, καθώς αυτή συνδέεται με την προστασία της προσωπικότητας του πραγματικού δημιουργού, όπως η τελευταία εκφράζεται μέσω της ενδεχόμενης μεταβολής στις πεποιθήσεις του ή στις περιστάσεις (άρθρο 4 § 1 περ. ε' Ν 2121/1993).

Είναι αυτονότο, τέλος, ότι ο κατά πλάσμα δικαιούχος αποκλείεται και από την άσκηση της εξουσίας της πρώτης δημοσίευσης (άρθρο 4 § 1 περ. α' Ν 2121/1993), δεδομένου ότι η θεμε-

137. Βλ. και ΠΠρΘεσ 34285/2009 ΤΝΠ ΔΣΑ· ΠΠρΑθ 5417/2000 ΕπισκΕΔ 2001, 221.

138. Κοτσήρης, Δίκαιο πνευματικής ιδιοκτησίας, 122: Ο πλασματικός δικαιούχος δεν δικαιούται να εμφανίζει το έργο ως δικό του.

[2] Ασφαλιστικά μέτρα λόγω προσβολής δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας I*

Ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου

.....
(Διαδικασία Ασφαλιστικών Μέτρων)

ΑΙΤΗΣΗ

Του κατοίκου, οδός αριθμός

KATA

Tns Ανωνύμου Εταιρείας με την επωνυμία «..... AE», που εδρεύει στην Αθήνα, στην οδό, αριθμό.... νομίμως εκπροσωπούμενης.

1. Εγώ ο αιτών είμαι τελειόφοιτος φοιτητής στο Τμήμα του Πανεπιστημίου και σκονοθέτης καλλιτεχνικών ταινιών μικρού μήκους. Στα πλαίσια εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας για την απόκτηση του πτυχίου μου, υπό την επίβλεψη της καθηγήτριας, δημιούργησα ο ίδιος εξ' ολοκλήρου ως σκονοθέτης, εικονολόπτης και παραγωγός μία καλλιτεχνική ταινία μικρού μήκους διάρκειας έξι περίπου λεπτών για το νησί της, με τον τίτλο «.....», περιλαμβάνουσα πλάνα από τοποθεσίες και αξιοθέατα του νησιού των οποίων τη λήψη διενήργησα εγώ προσωπικά.

* Επιμέλεια: Θεόδωρος Χίου, δικηγόρος, Δ.Ν.

2. Η λήψη των πλάνων και η συλλογή του αμοντάριστου υλικού ολοκληρώθηκε την και η τελική μορφή της ταινίας έλαβε χώρα την οπότε και αποθηκεύτηκε σε ψηφιακό αρχείο τύπου "mp4". Περαιτέρω, υπέβαλα την ταινία στην τελική της μορφή στη γραμματεία του ως άνω Τμήματος στις σε ψηφιακή μορφή (USB stick) και με δική μου πρωτοβουλία την ανήρτησα επίσης στο διαδικτυακό κανάλι «Youtube» και στο επαγγελματικό διαδικτυακό κανάλι πολυμέσων «Vimeo». Στις εν λόγω ιστοσελίδες προβολής αναγράφεται το ονοματεπώνυμό μου καθώς και τα λοιπά προσωπικά μου στοιχεία για ηλεκτρονική επικοινωνία τρίτων μαζί μου ενώ υπάρχει ειδική σήμανση ότι προστατεύεται η πνευματική ιδιοκτησία επί του συγκεκριμένου έργου.

3. Η εν λόγω ταινία είναι προσωπικό μου πνευματικό δημιούργημα που παρουσιάζει πρωτοτυπία, η οποία συνίσταται στην επιλογή των θεμάτων λήψης, στον τρόπο λήψης των επιμέρους πλάνων και στη συνένωση αυτών προκειμένου να δημιουργηθεί ένα αρμονικό και δομημένο σύνολο με αρχή, μέση και τέλος το οποίο διαφοροποιείται από τα έργα της καθημερινότητας ή από άλλα παρεμφερή έργα και καθίσταται στατιστικά μοναδικό. Ως εκ τούτου, ως δημιουργός του εν λόγω πρωτότυπου οπτικοακουστικού έργου είμαι δικαιούχος πνευματικής ιδιοκτησίας επ' αυτού και ειδικότερα όλων των περιουσιακών και ηθικών εξουσιών που αναγνωρίζει ο νόμος.

4. Η καθ' ού, η οποία είναι ιδιοκτήτρια του πανελλήνιας εμβέλειας τηλεοπτικού σταθμού «.....», από την και αδιαλείπτως μέχρι σήμερα και ειδικότερα με συχνότητα καθημερινώς από Δευτέρα έως Παρασκευή, κάθε εβδομάδα, και από ώρα ... έως... όλως αυθαιρέτως, παρανόμως, χωρίς δικαιώμα, χωρίς να συντρέχει νόμιμος περιορισμός της πνευματικής ιδιοκτησίας και χωρίς να λάβει άδεια από εμένα, έκανε δημόσια χρήση και παρουσίαση στο κοινό της ως άνω ταινίας μου. Πιο συγκεκριμένα έκανε χρήση της ταινίας δια της αναπαραγωγής, αποσπάσματος αυτής διάρκειας λεπτών τόσο στο διαφοριστικό σποτ όσο και στο σήμα έναρξης της προβαλλόμενης στον ανωτέρω τηλεοπτικό σταθμό ενημερωτικής εκπομπής με τον τίτλο «.....». Περαιτέρω, μεταξύ των πλάνων του ως άνω αποσπάσματος παρεμβάλλονται και άσχετες με το έργο λήψεις. Με όλες τις ανωτέρω περιγρα-

φόμενες ενέργειες η καθ' ης προσβάλλει παράνομα και υπαίτια την πνευματική μου ιδιοκτησία επί της ταινίας.

5. Από την ως άνω παράνομη δημόσια χρήση της ταινίας μου υφίσταμαι βλάβη αφού έχω ήδη στερηθεί και εξακολουθώ να στερούμαι την αμοιβή που θα λάμβανα εάν μου αποδιδόταν αντίτιμο για την παραχώρηση άδειας εκμετάλλευσης στην καθ' ίση για την προπεριγραφείσα χρήση της ταινίας, ενώ δεν αναφέρεται πουθενά το όνομά μου ως δημιουργός της ταινίας και με την παρεμβολή άσχετων λήψεων με το έργο μου προσβάλλεται η ακεραιότητα της ταινίας μου.

6. Δεδομένου ότι η προβολή της επίμαχης ενημερωτικής εκπομπής από την καθ' ης ξεκίνησε την και εξακολουθεί μέχρι και σήμερα με την ως άνω περιγραφείσα συχνότητα και περιοδικότητα, η προβολή του δικαιώματός μου πνευματικής ιδιοκτησίας επί της ταινίας είναι διαρκής και υπάρχει βάσιμος κίνδυνος μελλοντικής προσβολής και συνέχισης της προσβολής στο μέλλον, καθώς η προβολή της ως άνω εκπομπής αναμένεται να συνεχιστεί καθ' όλη τη διάρκεια της τρέχουσας τηλεοπτικής περιόδου. Για το λόγο αυτό συντρέχει κατεπίγουσα περίπτωση να ληφθούν ασφαλιστικά μέτρα ώστε να αρθεί η προσβολή του δικαιώματος μου πνευματικής ιδιοκτησίας επί της ταινίας και να απαγορευθεί προσωρινά η συνέχιση της εν λόγω προσβολής αυτού από την καθ' ού.

ΕΠΕΙΔΗ ως έργο νοείται κάθε πρωτότυπο πνευματικό δημιούργημα λόγου, τέχνης ή επιστήμης, που εκφράζεται με οποιαδήποτε μορφή, ιδίως, μεταξύ άλλων, τα Οπτικοακουστικά έργα (άρθρο 2 παρ. 1 Ν 2121/1993).

ΕΠΕΙΔΗ ως δημιουργός ενός οπτικοακουστικού έργου τεκμαίρεται ο σκνοθέτης (άρθρο 9 Ν 2121/1993) και ως τέτοιος έχω άμεσο έννομο συμφέρον για δικαστική προστασία.

ΕΠΕΙΔΗ η επίδικη ταινία αποτελεί προσωπικό μου πνευματικό δημιούργημα δικής μου σκνοθεσίας και παραγωγής το οποίο παρουσιάζει πρωτοτυπία.

ΕΠΕΙΔΗ εγώ ο αιτών ως δημιουργός της επίμαχης ταινίας είμαι νόμιμος και αποκλειστικός δικαιούχος πνευματικής ιδιοκτησίας επ' αυτής και είμαι δικαιού-

χος των αποκλειστικών και απόλυτων δικαιωμάτων εκμετάλλευσης του έργου (περιουσιακό δικαίωμα) και της προστασίας του προσωπικού μου δεσμού προς αυτό (Ηθικό δικαίωμα) (άρθρο 1 παρ. 1 Ν 2121/1993).

ΕΠΕΙΔΗ, ως δικαιούχος του περιουσιακού δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας επί της ταινίας μου έχω δικαίωμα να επιτρέπω ή να απαγορεύω μεταξύ άλλων τη δημόσια εκτέλεση του έργου μου εν όλω ή εν μέρει, τη μετάδοση ή αναμετάδοση του έργου μου στο κοινό με τη ραδιοφωνία και την τηλεόραση, με ηλεκτρομαγνητικά κύματα ή με καλώδια ή με άλλους υλικούς αγωγούς ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο, παραλλήλως προς την επιφάνεια της γης ή μέσω δορυφόρων εν όλω ή εν μέρει και την παρουσίαση στο κοινό του έργου μου με οποιονδήποτε τρόπο εν όλω ή εν μέρει (άρθρο 3 παρ. 1 στοιχ. στ', ζ', π' Ν 2121/1993)

ΕΠΕΙΔΗ ως δικαιούχος του ηθικού δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας επί της ταινίας μου έχω την εξουσία αναγνώρισης της πατρότητάς μου πάνω στην ταινία και ειδικότερα την εξουσία να απαιτώ, στο μέτρο του δυνατού, τη μνεία του ονόματός μου στα σε κάθε δημόσια χρήση του έργου μου καθώς και την εξουσία απαγόρευσης κάθε παραμόρφωσης, περικοπής ή άλλης τροποποίησης του έργου μου (άρθρο 4 παρ. 1 στοιχ. β' και γ' Ν 2121/1993).

ΕΠΕΙΔΗ η δημόσια εκτέλεση και παρουσίαση στο κοινό της ταινίας μου από την καθ' ίν, δια της αναπαραγωγής στο διαφοριστικό σποτ και στο σήμα έναρξης της προβαλλόμενης ενημερωτικής εκπομπής με τον τίτλο «.....» αποσπάσματος (πλάνων) από την ταινία μου χωρίς την άδεια μου, χωρίς την αναγραφή του ονόματός μου ως δημιουργού και με την παρεμβολή άσχετων με το έργο μου λήψεων, συνιστά προσβολή του περιουσιακού και ηθικού μου δικαιώματος επί της ταινίας μου και αποτελεί παραβίαση των διατάξεων περί πνευματικής ιδιοκτησίας.

ΕΠΕΙΔΗ από την ως άνω προσβολή έχω υποστεί και εξακολουθώ να υφίσταμαι περιουσιακή και ηθική βλάβη.

ΕΠΕΙΔΗ η προσβολή του δικαιώματός μου από την καθ' ού είναι διαρκής και υπάρχει βάσιμος κίνδυνος να συνεχιστεί και να επαναληφθεί στο μέλλον

η προσβολή του περιουσιακού και ηθικού μου δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας από την εξακολούθηση της προβολής της επίμαχης εκπομπής από την καθ' ού.

ΕΠΕΙΔΗ συντρέχει κατεπείγουσα περίπτωση και κίνδυνος από κάθε αναβολή, συντρέχει νόμιμη περίπτωση για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων με τη μορφή της προσωρινής ρύθμισης της κατάστασης μέχρι να εκδοθεί οριστική απόφαση επί της αγωγής περί οριστικής ρύθμισης την οποία θα εγείρω.

ΕΠΕΙΔΗ πρέπει να απαγορευθεί προσωρινά η συνέχιση της προσβολής των δικαιωμάτων μου πνευματικής ιδιοκτησίας επί της ταινίας και να προληφθεί κάθε επικείμενη προσβολή τους στο μέλλον, το δικαστήριό Σας οφείλει να διατάξει την άρση της προσβολής και την απαγόρευση αυτής στο μέλλον, με την απειλή καταβολής χρηματικής ποινής κατ' άρθρο 947 ΚΠολΔ., ύψους εις βάρος της καθ' ης για κάθε προσβολή ή συνέχιση των προσβολών των εν λόγω δικαιωμάτων μου.

ΕΠΕΙΔΗ πρέπει να απειληθεί χρηματική ποινή για κάθε παράβαση του διατακτικού της απόφασης που θα εκδοθεί.

ΕΠΕΙΔΗ η παρούσα αίτησή μου είναι νόμιμη, βάσιμη και αληθής.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Και τους κατά τη συζήτηση και με την επιφύλαξη παντός εν γένει δικαιώματός μου και ειδικότερα για την αποκατάσταση της ζημίας που έχω υποστεί και εξακολουθώ να υφίσταμαι από την παράνομη συμπεριφορά της καθ' ης.

ΖΗΤΩ

Να γίνει δεκτή η αίτησή μου

Να αναγνωρισθώ προσωρινά πνευματικός δικαιούχος της ταινίας με τον τίτλο «.....».

Να υποχρεωθεί η καθ' ἓς να άρει προσωρινά την προσβολή των δικαιωμάτων μου και να παραλείψει την προσβολή τους στο μέλλον με την προσωρινή απαγόρευση κάθε δημόσιας χρήσης, αναπαραγωγής, επεξεργασίας, αλλοίωσης της ακεραιότητας και εν γένει παρουσίασης στο κοινό, εν όλω ἢ εν μέρει, της επίδικης ταινίας μου, μέχρι να εκδοθεί οριστική απόφαση επί της αγωγής περί οριστικής ρύθμισης την οποία θα εγείρω.

Να διαταχθεί η μερική δημοσίευση της απόφασης στα πλαίσια της ως άνω προβαλλόμενης ενημερωτικής εκπομπής από την καθ' ἓς με τον τίτλο «.....» μέχρι την έκδοση οριστικής απόφασης επί ασκήσεως της αγωγής μου.

Να απειληθεί χρηματική ποινή ύψους στην καθ' ἓς για κάθε παράβαση του διατακτικού της απόφασης

Να καταδικαστεί η καθ' ἓς στη δικαστική μου δαπάνη.

....., .../.../2015

Ο Πληρεξούσιος Δικηγόρος

Παρατηρήσεις

I. Καθ' ύλην και κατά τόπον αρμοδιότητα.

Ελλείψει ειδικών δικονομικών κανόνων δικαιοδοσίας και δωσιδικίας, με βάση τους γενικούς κανόνες αρμόδιο δικαστήριο για να διατάξει ασφαλιστικά μέτρα είναι το μονομελές πρωτοδικείο (άρθρο 683 παρ. 1 ΚΠολΔ) εκτός εάν η κύρια υπόθεση υπάγεται στην καθ' ύλην αρμοδιότητα του ειρηνοδικείου, οπότε διατάσσεται από αυτό (άρθρο 683 παρ. 2 ΚΠολΔ). Κατά τόπον αρμόδιο είναι το καθ' ύλην αρμόδιο δικαστήριο στην περιφέρεια του οποίου έχει την κατοικία του ο καθ' ού (άρθρο 22 ΚΠολΔ). Εναλλακτικά ωστόσο, ειδικά για τα ασφαλιστικά μέτρα εισάγεται και κατά τόπον αρμοδιότητα του καθ' ύλην αρμόδιου δικαστηρίου που βρίσκεται πλησιέστερα προς τον τόπο όπου πρόκειται να εκτελεστούν (άρ. 683 παρ. 4 ΚΠολΔ.)

II. Λήψη ασφαλιστικών μέτρων χωρίς κλήτευση του καθ' ού.

Σύμφωνα με το άρθρο 64 παρ. 5 Ν 2121/1993, η απόφαση περί των ασφαλιστικών μέτρων που αποσκοπούν στην άρση προσβολής και προσωρινής απαγόρευσης της συνέχισης της προσβολής (64 παρ. 3 εδ α' Ν 2121/1993) δύναται να λαμβάνεται, εφόσον ενδείκνυται, χωρίς να ακουστεί η άλλη πλευρά (ex parte) κατ' άρθρο 687 παρ. 1 ΚΠολΔ, ιδίως όταν τυχόν καθυστέρηση θα μπορούσε να προκαλέσει ανεπανόρθωτη ζημία στον αιτούντα. Σκοπός της ρύθμισης είναι ο «αποδεικτικός αιφνιδιασμός» του προσβολέα. Ο κίνδυνος ματαίωσης της αιτούμενης προστασίας ένεκα των ενεργειών του αντιδίκου άπαξ και ενυμερωθεί για τις αιτούμενες ενέργειες δικαιολογεί τον περιορισμό της προηγούμενης ακροάσεώς του (ΜΠρΑΘ 7842/2009 ΔΕΕ 2009, 1201)

III. Περιεχόμενο της αίτησης

Η αίτηση για λήψη ασφαλιστικών μέτρων λόγω προσβολής των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας πρέπει να ορίζει το ρυθμιστικό ή εξασφαλιστικό μέτρο το οποίο ζητείται να χορηγηθεί και να αναφέρει συνοπτικά τα πραγματικά περιστατικά που πιθανολογούν την ύπαρξη του ασφαλιστέου δικαιώματος (πνευματικής ιδιοκτησίας) και της κατάστασης (προσβολή), η εξασφάλιση και ρύθμιση των οποίων ζητείται με τη λήψη του αιτούμενου ασφαλιστικού μέτρου, καθώς και τον επικείμενο κίνδυνο ή την επείγουσα περίπτωση που συντρέχει στην υπό κρίση υπόθεση (άρθρο 688 παρ. 1 ΚΠολΔ)*.

α) Πραγματικά περιστατικά δημιουργίας και περιγραφή του επίδικου έργου. Οι πνευματικοί δημιουργοί αποκτούν το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας επί του έργου τους, αυτοδικαίως, με τη δημιουργία του (άρθρο 1 παρ. 1 Ν 2121/1993). Ως εκ τούτου, η ύπαρξη του ασφαλιστέου δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας συνδέεται με την πιθανολογήση της δημιουργίας του επίδικου έργου. Στα πλαίσια αυτά, απαιτείται η συνοπτι-

* Βλ. και διάγραμμα αρ. [40] υπό II.

κή περιγραφή του επίδικου έργου (είδος, τίτλος, κ.λπ.) καθώς και η επίκληση του πραγματικού γεγονότος της δημιουργίας αυτού από τον αιτούντα, εφόσον είναι ο ίδιος ο δημιουργός, συμπεριλαμβανομένης της ημερομηνίας δημιουργίας του έργου. Ο αιτώνδευτερογενής δικαιούχος των πνευματικών δικαιωμάτων επί του έργου (πχ. αποκλειστικός αδειούχος, κληρονόμος κ.λπ.) θα πρέπει να επικαλεστεί αφενός τη δημιουργία του έργου από το πρόσωπο από το οποίο έλκει τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και, αφετέρου, τα περιστατικά που τον νομίμοποιούν ώστε να ζητεί έννομη προστασία.

β) Η πρωτοτυπία του επίμαχου έργου. Η ύπαρξη του ασφαλιστέου δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας συνδέεται επίσης με την πιθανολόγηση της πρωτοτυπίας του επίδικου έργου. Η πρωτοτυπία, πέραν της πράξεως δημιουργίας, είναι η μοναδική προϋπόθεση προστασίας ενός πνευματικού δημιουργήματος (άρθρο 2 παρ. 1 Ν 2121/1993). Πρωτοτυπία είναι η 1διαίτερη ατομικότητα του έργου, που οφείλεται στην προσωπική συμβολή του δημιουργού. Κρίσιμο στοιχείο είναι η κρίση ότι κάτω από παρόμοιες συνθήκες και με τους ίδιους στόχους, κανένας άλλος δημιουργός, κατά λογική πιθανολόγηση, δεν θα ήταν σε θέση να δημιουργήσει έργο όμοιο, ή ότι παρουσιάζει μία ατομική 1διομορφία ή ένα ελάχιστο όριο «δημιουργικού ύψους», έτσι ώστε να ξεχωρίζει και να διαφοροποιείται από τα έργα της καθημερινότητας ή από άλλα παρεμφερή γνωστά έργα (ΠΠρΑθ 525/2013 ΙΙC 4/2014, 468-471, περίληψη μεταφρασμένη στα αγγλικά). Η ύπαρξη πρωτοτυπίας είναι ζήτημα πραγματικό, υποκείμενο σε απόδειξη (ΜΠρΘεσ 17161/2010 ΤΝΠ Ισοκράτης). Συνεπώς ο αιτών πρέπει να επικαλεστεί και να προσδιορίσει ότι το επίδικο έργο χαρακτηρίζεται από πρωτοτυπία ή ένα ελάχιστο όριο δημιουργικού ύψους που να το καθιστά στατιστικά μοναδικό, ώστε να ξεχωρίζει και να διαφοροποιείται από τα έργα της καθημερινότητας ή από άλλα παρεμφερή έργα και να ανάγεται σε έργο ξεχωριστό, άξιο προστασίας από τον Ν 2121/1993 (ΜΠρΤριπ 261/2012 ΝΟΜΟΣ)*.

γ) Πραγματικά περιστατικά που στοιχειοθετούν την προσβολή του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας. Για το ορισμένο της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων ο αιτών οφείλει περαιτέρω να επικαλεστεί συνοπτικά τα πραγματικά περιστατικά που στοιχειοθετούν την προσβλητική ενέργεια του καθ' ού εναντίον του δικαιώματός του. Ως προσβολή νοείται κάθε πράξη που έχει αντικείμενο και περιεχόμενο όμοιο με το αντικείμενο και το περιεχόμενο της πνευματικής ιδιοκτησίας, στο μέτρο που αυτή προστατεύεται από το νόμο, εφόσον η πράξη δε γίνεται από το δικαιούχο ή με τη συναίνεσή του και δε συντρέχει νόμιμος περιορισμός των δικαιωμάτων του. Στην έννοια της προσβολής εμπίπτουν πράξεις που προσβάλλουν τόσο το περιουσιακό όσο και το ηθικό δικαίωμα του δημιουργού (ΜΠρΑθ 7842/2009 ΔΕΕ 2009, 1201). Εξάλλου, δόλος του καθ' ού δεν απαιτείται για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων (ΜΠρΑθ 7842/2009 ΔΕΕ 2009, 1201), δεδομένου μάλιστα ότι η προσβολή των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας είναι αντικειμενικώς παράνομη πράξη (ΑΠ 919/2007 ΝΟΜΟΣ).

δ) Συνδρομή επικείμενου κινδύνου ή επείγουσας περίπτωσης. Κατ' εφαρμογή του γε-

* Βλ. αναλυτικά και διάγραμμα αρ. [9] υπό Ι 2.

νικού κανόνα του άρθρου 688 παρ. 1 ΚΠολΔ στην αίτηση με την οποία ζητείται να διαταχθούν ασφαλιστικά μέτρα πρέπει να αναφέρονται συνοπτικά τα πραγματικά περιστατικά που πιθανολογούν τον επικείμενο κίνδυνο ή την επείγουσα περίπτωση που συντρέχει στην υπό κρίση υπόθεση. Ειδικότερα, επί προσβολών δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας, ο νόμος περί πνευματικής ιδιοκτησίας (άρθρο 64 παρ. 3 Ν 2121/1993) προβλέπει τη δυνατότητα λήψης ασφαλιστικών μέτρων στα πλαίσια προσωρινής ρύθμισης της κατάστασης, σύμφωνα με τα άρθρα 731 και 732 ΚΠολΔ, με σκοπό να προστατευτεί το απόλυτο δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας, είτε μέσω πρόληψης κάθε επικείμενης προσβολής, είτε μέσω προσωρινής απαγόρευσης της συνέχισης της προσβολής. Στην πρώτη περίπτωση ήδη υφίσταται επικείμενος κίνδυνος προσβολής του ασφαλιστέου δικαιώματος αλλά δεν έχει επέλθει ακόμα η προσβολή, οπότε το ασφαλιστικό μέτρο δρα προληπτικώς. Στη δεύτερη περίπτωση, έχει ήδη υπάρξει προσβολή και υφίσταται κίνδυνος μελλοντικής προσβολής ή συνέχισης της προσβολής, οπότε και προετοιμάζει τις αστικές ή ποινικές κυρώσεις (ΜΠρΑθ 7842/2009 ΔΕΕ 2009, 1201). Βάσιμος κίνδυνος μελλοντικής προσβολής υφίσταται οπωσδήποτε όταν η προσβολή είναι διαρκής και εξακολουθεί, ή όταν στο παρελθόν προσβλήθηκε το δικαίωμα μία ή περισσότερες φορές (ΜΠρΓιαν 451/2009 Αρμ 2010, 1152).

ε) Αίτημα σαφές και ορισμένο ως προς το ασφαλιστικό μέτρο που πρέπει να ληφθεί. Σε περίπτωση προσβολής δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας ο νόμος προβλέπει ειδικά τη δυνατότητα χορήγησης ρυθμιστικών ασφαλιστικών μέτρων με κύριο αίτημα την προσωρινή άρση της προσβολής και παράλειψης αυτής στο μέλλον (άρθρο 64 παρ. 3 εδ. α' Ν 2121/1993). Στο εν λόγω αίτημα σωρεύεται συνήθως και αίτημα προσωρινής αναγνώρισης του αιτούντος ως δικαιούχου του προσβαλλόμενου δικαιώματος ενώ, αναλόγως με τις περιστάσεις της προσβολής και το είδος του προστατευόμενου αντικειμένου, μπορεί να σωρευθεί και αίτημα συντηρητικής κατάσχεσης ή δικαστικής μεσεγγύησης των αντικειμένων που κατέχονται από τον καθ' ού ή οποιονδήποτε τρίτο και προσβάλλουν το ασφαλιστέο δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας, προκειμένου μα εμποδισθεί η είσοδος ή η κυκλοφορία τους στο εμπόριο (άρθρο 64 παρ. 3 εδ. δ' Ν 2121/1993, ΜΠρΑθ 3337/2011 Ισοκράτης).

στ) Λοιπά αιτήματα. Η αίτηση λήψης ασφαλιστικών μέτρων με σκοπό την προσωρινή άρση της προσβολής και παράλειψης αυτής στο μέλλον δύναται να σωρεύεται με αίτηση χορήγησης προσωρινής διαταγής (άρθρο 691 παρ. 2 ΚΠολΔ και a contrario άρθρο 64 παρ. 3 εδ. β' Ν 2121/1993) [ΣΗΜ.: η παλαιά διάταξη του άρθρου 691 παρ. 2 ΚΠολΔ ΚΑΤΑΡΓΕΙΤΑΙ με το άρθρο πέμπτο του Ν. 4335/2015]. Παράλληλα με το αίτημα λήψης ασφαλιστικών μέτρων, ο αιτών μπορεί να ζητήσει απαγγελία προσωπικής κράτησης και χρηματικής ποινής σε βάρος του καθ' ού για κάθε παραβίαση του διατακτικού της απόφασης (ΜΠρΘεσσ 17161/2010 ΤΝΠ Ισοκράτης), σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 947 παρ. 1 ΚΠολΔ, όπως αυτό ισχύει μετά το Ν 4335/2015 (άρθρο 64 παρ. 3 εδ. α' Ν 2121/1993). Περαιτέρω, το άρθρο 65 παρ. 4 εδ. α' Ν 2121/1993 το οποίο εφαρμόζεται και στη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων (εδ. β' της ίδιας διάταξης) ορίζει ότι όταν το δικαστήριο καταδικάζει τον καθ' ού σε παράλειψη πράξης, απειλεί για κάθε παράβα-

στη χρηματική ποινή τριακοσίων χιλιάδων (880,41 €) έως ενός εκατομμυρίου δραχμών (2934,70€) υπέρ του δημιουργού καθώς και προσωπική κράτηση έως ένα έτος. Εξάλλου, ο αιτών δύναται να ζητήσει τη λήψη των ενδεικνυόμενων μέτρων για τη διάδοση των πληροφοριών σχετικά με την απόφαση, συμπεριλαμβανομένης της ανάρτησης της απόφασης, καθώς και της πλήρους ή μερικής δημοσίευσής της στα μέσα μαζικής ενημέρωσης ή στο διαδίκτυο, με δαπάνες του καθ' ου (άρ. 66Γ Ν 2121/1993). Τέλος, ο αιτών δύναται να αιτηθεί την πληρωμή των δικαιστικών του εξόδων από τον καθ' ού σε περίπτωση που η αίτησή του γίνει δεκτή (άρθρο 191 παρ. 2 και 176 ΚΠολΔ). Σύμφωνα δε με την ειδική διάταξη του άρθρου 63Β Ν 2121/1993, στις υποθέσεις προσβολής πνευματικής ιδιοκτησίας, τα εν γένει δικαιστικά έξοδα και τέλη περιλαμβάνουν υποχρεωτικά και κάθε άλλη συναφή δαπάνη, όπως τα έξοδα των μαρτύρων, τις αμοιβές των πληρεξουσίων δικηγόρων, τις αμοιβές των πραγματογνωμόνων και τεχνικών συμβούλων των διαδίκων και τις δαπάνες για την ανακάλυψη των προσβολέων, στις οποίες ευλόγως υποβλήθηκε ο νικήσας αιτών.

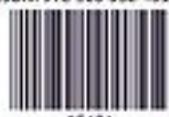
IV. Μη ικανοποίηση ασφαλιστέου δικαιώματος στα ασφαλιστικά μέτρα για προσβολή πνευματικής ιδιοκτησίας.

Το αίτημα για προσωρινή άρση της προσβολής και παράλειψη προσβολής στο μέλλον των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας του αιτούντος φαίνεται να οδηγεί εκ πρώτης όψεως σε ικανοποίηση του ασφαλιστέου δικαιώματος, κάτι που αντίκειται κατ' αρχήν στη διάταξη του άρθρου 692 παρ. 4 ΚΠολΔ, η οποία δεν επιτρέπει τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων που συνίστανται στην ικανοποίηση του δικαιώματος του οποίου ζητείται η εξασφάλιση ή η διατήρηση. Εντούτοις, η εν λόγω διάταξη δεν απαγορεύει να ληφθούν τέτοιου είδους ασφαλιστικά μέτρα όταν υπάρχει μια διαρκής έννομη σχέση, όπως η αξιωση του δικαιούχου πνευματικής ιδιοκτησίας προς παράλειψη μελλοντικών προσβολών ή συνέχισης προσβολών του δικαιώματός του, η οποία έχει από τη φύση της τόση διάρκεια όσο είναι η διάρκεια προστασίας του δικαιώματος από το οποίο απορρέει (ΜΠρΓιαν 451/2009 Αρμ 2010, 1152). Έτσι, έχει παγίως νομολογηθεί ότι με τα αιτούμενα μέτρα δεν κινδυνεύει να ματαιωθεί ο σκοπός της κύριας δίκης καθότι δεν δημιουργείται αμετάκλητη κατάσταση αλλά αντιθέτως η προηγούμενη νομική κατάσταση αποκαθίσταται αυτομάτως σε περίπτωση που ανακληθούν τα ασφαλιστικά μέτρα μετά την ενδεχόμενη νίκη του καθού στην κύρια δίκη (ΜΠρΑΘ 3337/2011 ΤΝΠ Ισοκράτης, ήδη ΜΠρΘεσ 12162/1993 Αρμ 1994, 182).

V. Εγγύηση υπέρ του καθ' ού και προθεσμία άσκησης κύριας αγωγής.

Τα αιτούμενα ασφαλιστικά μέτρα δύνανται να διατάσσονται από το δικαστήριο με τον όρο να δοθεί από τον αιτούντα εγγύηση υπέρ του καθ' ού ενώ τάσσει υποχρεωτικά προθεσμία για την άσκηση της αγωγής για την κύρια υπόθεση που δεν μπορεί να υπερβαίνει τις τριάντα μέρες. Αν περάσει άπρακτη η προθεσμία αυτή αίρεται αυτοδικαίως το ασφαλιστικό μέτρο (άρθρο 64 παρ. 6 Ν. 2121/1993 και 693 παρ. 1 ΚΠολΔ, όπως αυτό ισχύει μετά τη θέση σε ισχύ του Ν 4335/2015).

ISBN: 978 950 562 481 1

15491